

เศรษฐกิจท่องถินลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าวและยางพารา

ตั้งแต่ พ.ศ.2439 - 2539

กิตติ ตันไทย*

บทนำ

ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ครอบคลุมพื้นที่บริเวณ ๓ จังหวัด คือ จังหวัดพัทลุง จังหวัดสงขลา (ยกเว้นอำเภอเทพา อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอจะนะและอำเภอหาดวี) และอำเภอหัวไทร อำเภอชุมครอง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นบริเวณที่มีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์เป็นระยะเวลายาวนาน มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศเหมาะสมในการประกอบอาชีพทางการเกษตรมีการปลูกพืชหลากหลาย แต่ที่สำคัญที่สุดคือ ข้าวและยางพารา

เศรษฐกิจดั้งเดิมของไทยรวมทั้งภาคใต้และลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เป็นไปตามระบบศักดินา คือราษฎรไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน มีเพียงสิทธิ์จับจองที่ดินทำกินเท่านั้น กษัตริย์เป็นเจ้าของที่ดิน และทรัพยากรทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว ดังนั้นเมื่อราษฎรทำมาหากินในที่ดินที่ได้รับมอบจากกษัตริย์ จึงต้องตอบแทนในรูปของส่วยแรงงานหรือส่วยสิ่งของตามระบบไฟร์ ราษฎรจึงไม่สามารถสะสมทุนหรือมีเวลาว่างเพียงพอที่จะประกอบอาชีพ อิสระได้อย่างถาวร

สภาพเช่นนี้ทำให้ชุมชนต่างๆผลิตเพื่อการบริโภคเป็นสำคัญ โดยต้องทำการผลิตหลายอย่างเพื่อให้สามารถเลี้ยงตัวเองได้ตั้งแต่การทำนา ทำไร่ ทำสวน เครื่องจักรงานทอผ้า ขายของป่า เลี้ยงสัตว์และปลูกผัก กล่าวได้ว่าเศรษฐกิจในระยะนี้เป็นลักษณะพอยังชีพและมีการซื้อด้วยแบบศักดินาทั้งจากวัสดุภัณฑ์ รายการ ส่วนท้องถิ่นและเจ้าภาษี นายอกร ลักษณะเช่นนี้ปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไปในบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำไปร่วมกิจกรรมวิชาประวัติศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา

หลังจากที่ประเทศไทยเปิดประเทศตามสัญญาเบาเวร์จ เมื่อปี พ.ศ.2398 ระบบเศรษฐกิจของไทยก็เริ่มเปลี่ยนแปลงจากการผลิตแบบพอยังชีพในระบบศักดินาตั้งเดิมไปสู่ระบบการผลิตเพื่อขาย ในระยะนี้การผลิตข้าวมีปัจจัยเพื่อขายเป็นสำคัญโดยส่วนใหญ่ขยายตัวอย่างรวดเร็วในที่รับภาคกลางของประเทศไทย

ในส่วนของภาคใต้ โดยเฉพาะลุ่มน้ำท่าเสานะลงมา มีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก การเปลี่ยนแปลงมีขึ้นครั้งแรกในสมัยพระยาสุนนท์วินิต เป็นข้อหลวงเทศบาล (พ.ศ.2439-2449) โดยเริ่มการปลูกข้าวเพื่อขายและปรากមัดขึ้นหลังปี พ.ศ.2460 เป็นต้นมา เป็นการเปลี่ยนแปลงจากการผลิตแบบยังชีพเป็นการผลิตเพื่อขายโดยใช้เงินตราเป็นสื่อกลาง

สาเหตุสำคัญของการเปลี่ยนแปลงในช่วงหลังเกิดจากข้าวมีราคาสูงขึ้น และมีการสร้างทางรถไฟสายใต้ทำให้ชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณใกล้ทางรถไฟตามนโยบายของรัฐบาลที่อนุญาตให้ชาวจีนเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรี คนเหล่านี้ได้มาระบุที่นาขนาดใหญ่ โดยใช้เครื่องมือทันสมัย ใช้แรงงานคนในพื้นที่บังคับเก็บเกี่ยว

ผลผลิต มีการตั้งโรงสีขนาดใหญ่เพื่อแปรรูปเป็นข้าวสารส่งขายประเทศใกล้เคียง ระบบเศรษฐกิจแบบเงินตราทำให้มีการสะสมทุนโดยผู้ค้าคนกลางเชื้อสายจีน

อย่างไรก็ตามหลังการปฏิวัติ 2475 ชาวจีนถูกจำกัดการถือครองที่ดินห้ามทำไร่ทำนาขนาดใหญ่ ชาวจีนจึงหันมาทำการค้าขายเป็นหลัก โดยเฉพาะการรับซื้อข้าวเปลือกมาแปรรูปเป็นข้าวสารเพื่อขายอีกต่อหนึ่ง การจำกัดพื้นที่ทำกินของชาวจีนทำให้ราชภูมิไทยมีโอกาสขยายพื้นที่การเพาะปลูกมากขึ้น เพื่อเร่งผลิตข้าวเพื่อขาย ปัจจัยการผลิตและที่ดินกลายเป็นสิ่งมีค่า เริ่มมีราคาแพง ผลผลิตที่ได้ก็ต้องขายผ่านผู้ค้าคนกลางเชื้อสายจีนซึ่งมักถูกเอารัดเอาเปรียบ ในขณะเดียวกัน รัฐบาลก็เพิ่มจำนวนชนิดของสินค้าที่จะเก็บภาษีมากขึ้นเพื่อนำเงินไปเสริมสร้างรัฐให้มีความเข้มแข็งขึ้น สภาพเช่นนี้ทำให้ราชภูมิต้องดึงดันรามากขึ้นเพื่อความอยู่รอด โดยการปลูกพืชชนิดใหม่ที่ทำให้มีรายได้มากขึ้น เช่น ยางพารา ดังนั้นระบบทุนนิยมจึงเริ่มปรากមัดขึ้น และเริ่มส่งผลกระทบโดยตรงต่อสภาพความเป็นอยู่ของราชภูมิในบริเวณนี้

ส่วนการปลูกยางพารานั้น ได้มีการนำมายังรัฐบาลที่อำเภอ กันตัง จังหวัดตรัง เมื่อปี พ.ศ.2442 หลังจากนั้นยางพาราก็แพร่หลายไปทั่วภาคใต้ จนกลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญและทำรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างมากมาย

การปลูกยางพาราในภาคใต้ก่อนสองครั้งที่ 2 เกิดจากแรงผลักดันด้านราคาของตลาดโลก เป็นสำคัญ ราคาและปริมาณความต้องการที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้มีการขยายพื้นที่เพาะปลูกในภาคใต้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งในระยะแรกรัฐบาลไม่ให้ความสนใจมากนัก อาจเป็นเพราะพื้นที่การเพาะปลูกยังมีปริมาณน้อยและรายได้จากการเก็บภาษีอกรรมีจำนวนไม่มากนัก รัฐบาลเริ่มให้ความสนใจในการปลูกยางพาราโดยจัดตั้งแผนกว่างขึ้นในทابังเกษตรธิการ เมื่อ พ.ศ.2477 เพื่อปรับปรุงพันธุ์ยางให้ดีขึ้น ต่อมาหลังทศวรรษ 2470 ราคายางได้ตกต่ำอย่าง

รุนแรงและต่อเนื่องก่อต้นให้รัฐบาลต้องเข้าเป็นภาคีประทесผู้ผลิตยางพารา ได้มีการตกลงเรื่องการกำหนดปริมาณการผลิตและการส่งออกยางพาราของแต่ละประเทศสมาชิก เพื่อควบคุมปริมาณการผลิตไม่ให้มากเกินความต้องการของตลาดโลก ทำให้ราคายางมีเสถียรภาพจูงใจให้ชาวสวนยางพาราหันมาขยายพื้นที่ปลูกยางเพิ่มขึ้นอีก จะเห็นได้ว่าในช่วงปี พ.ศ.2442-2460 มีการปลูกยางพาราเพียง ๑ แสนไร่ ผลของการดำเนินงานของรัฐบาลทำให้พื้นที่การปลูกยางเพิ่มขึ้นเป็น ๑,๘๒๔,๐๐๐ ไร่ ในช่วงปี พ.ศ.2477-2484 การขยายพื้นที่การเพาะปลูก

ยางพาราหยุดชะงัก ในช่วงปี พ.ศ.2484-2489 เนื่องจากราคายางตกต่ำถึงขีดสุดอันเป็นผลจากการเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเฉพาะในช่วงเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 พ.ศ.2493-2494 เกิดความต้องการยางพาราเพื่อใช้ในยุทธภัณฑ์จำนวนมาก ส่งผลให้ราคายางเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในปี พ.ศ.2493 ราคายางแผ่นรวมคันพุงขึ้นสูงถึงกิโลกรัมละ 30 บาท ทำให้มีการขยายพื้นที่ปลูกยางพาราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลได้ให้ความสนใจในการเพิ่มผลผลิตยางอย่างจริงจัง มีการจัดตั้งองค์กรตรวจสอบยางและศูนย์วิจัยยางเพื่อศูนย์แลกเปลี่ยนผลผลิตยาง ตั้งแต่ขั้นตอนการคัดพันธุ์ยาง การปลูก จนกระทั่งการจำหน่าย นอกจากนี้เมื่อ พ.ศ.2503 ได้จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางเพื่อสนับสนุนให้มีการปลูกยางพันธุ์ดีขึ้น ซึ่งได้ดำเนินการเรื่อยมาจนทุกวันนี้และทำให้

การผลิตยางกล้ายกเป็นอาชีพหลักของคนภาคใต้ในปัจจุบัน

การปลูกยางพาราในลุ่มน้ำทะเลสาสงขลา เริ่มปลูกอย่างจริงจัง เมื่อ พ.ศ.2460 โดยการดำเนินการของชาวจีนอพยพซึ่งส่วนมากจะทำสวนยางพารานาดใหญ่ อาศัยทุนที่สะสมจากการประกอบธุรกิจในมลายา และใช้ประสบการณ์จากการทำสวนยางในมลายามาประยุกต์ใช้ในประเทศไทย ซึ่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ทั้งด้านการผลิตและการจำหน่าย เพราะราคายางพาราค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับพืชเศรษฐกิจอื่นในระยะเวลากว่ากัน

การที่ยางพารามีราคาก่อนข้างสูง ทำให้ราชภารทือญี่ปุ่นที่สูงตามชายฝั่งญี่ปุ่น เริ่ม

ให้ความสนใจการปลูกยางมากขึ้น ส่วนใหญ่จะทำการสำรวจขนาดเล็ก โดยใช้พื้นที่บริเวณที่เคยทำไว้มาก่อนหรือพื้นที่รกร้างว่างเปล่า การทำสวนยางของชาวสวนยางในระยะแรก ทำไปตามยถากรรม ขาดความรู้ความชำนาญในการเพาะปลูก ขาดความประณีตในการทำแผ่นยาง ผลผลิตที่ได้สั่งมีคุณภาพต่ำ ราคាចับผลิตจึงต่ำกว่าของชาวจีน อย่างไรก็ตามราคายางก็ยังให้ผลตอบแทนเป็นตัวเงินมากกว่าข้าวอย่างน้อย ๒ เท่าตัว ใน พ.ศ.2490 สรุปให้มีการขยายพื้นที่ปลูกยางพาราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่ พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา

ต้นทศวรรษ 2500 รัฐบาลจัดตั้งกองทุนส่งเสริมการทำการทำสวนยางเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ราษฎรปลูกยางพันธุ์ดีทดแทนยางพันธุ์พื้นเมือง ซึ่งให้ผลผลิตสูงกว่ามาก ในขณะเดียวกันก็เร่งให้ความรู้เรื่องการเพาะปลูกยางและการแปรรูปยางที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ส่งผลให้พื้นที่ปลูกยางพันธุ์ดีขยายตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าราษฎรหันมาสนใจการทำสวนยางอย่างจริงจังและเริ่มที่จะปลูกยางพาราเป็นอาชีวหลักและกลายเป็นอาชีพสำคัญของคนลุ่มน้ำที่เลسابสหอาณาจักรูปแบบนี้

การเปลี่ยนแปลงเป้าหมายการผลิต จากการผลิตเพื่อบริโภคเป็นการผลิตเพื่อขาย โดยมีจุดประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดทั่วโลกในและต่างประเทศ มุ่งแสวงหากำไรในรูปของเงินตราตามระบบทุนนิยม ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและวิถีชีวิตของชาวนาและชาวสวนยางพาราในลุ่มน้ำที่เลسابสหอาณาจาย ทำให้การผลิตความสัมพันธ์ทางการผลิต พลั่งการผลิตของชุมชนในท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไป โดยมีแนวโน้มจะเป็นไปในทางลบมากกว่าทางบวก

ดังนั้นการวิจัยเรื่องเศรษฐกิจท้องถิ่nlุ่มน้ำที่เลسابสหอาณาจักร ศึกษาเฉพาะกรณีข้าวและยางพารา ตั้งแต่ พ.ศ. 2439-2539 จึงต้องการศึกษาบทบาทของข้าวและยางพาราที่มีผลต่อสภาพเศรษฐกิจและวิถีชีวิตของชาวนาและชาวสวนยางพาราในท้องถิ่nlุ่มน้ำที่เลسابสหอาณาจักร โดยศึกษา

ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่อการพัฒนาการผลิต ความสัมพันธ์ทางการผลิต การบริโภค การค้าขายแลกเปลี่ยน ตลอดจนปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการผลิตข้าวและยางพารา โดยเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ชาวนาและชาวสวนยางพารามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของตนเอง

เพื่อให้การวิจัยบรรลุจุดประสงค์ตามที่กำหนดไว้ จึงได้กำหนดคำถามการวิจัยดังนี้

1. สภาพเศรษฐกิจลุ่มน้ำที่เลسابสหอาณาจักร มีการผลิตข้าวเพื่อขาย มีลักษณะอย่างไร มีวิธีการผลิต การบริโภค การแลกเปลี่ยนอย่างไร สามารถผลิตข้าวได้ด้วยตนเองได้อย่างไร ความสัมพันธ์ทางการผลิตเป็นอย่างไร ทั้งระดับชุมนาด้วยกันเองและกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2. สภาพเศรษฐกิจของชาวนา ชาวสวนยางพารา หลังการผลิตเพื่อขายเป็นอย่างไร การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและระบบการตลาด การเกิดพ่อค้าและนายทุนส่งผลกระทบต่อพวากเขามากน้อยเพียงใด แรงงานและระบบกรรมสิทธิ์ในที่ดินเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ชาวนา-ชาวสวนยางพารามีวิธีการจัดการตนเองและจัดการกับผลกระทบจากภายนอกอย่างไร

3. สภาพความเป็นอยู่ของชาวนา ชาวสวนยางพาราหลังจากเปลี่ยนแปลง เป้าหมายการผลิต จากการผลิตเพื่อบริโภคเป็นการผลิตเพื่อขายเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร เขาอยู่ได้อย่างไร มีวิธีการแก้ไขอย่างไรจึงจะสามารถดำรงอยู่ในระบบเศรษฐกิจทุนนิยมได้

สำหรับวิธีการวิจัย ใช้แนววิเคราะห์ตามระเบียบวิธีการวิจัยทางประวัติศาสตร์ (HISTORICAL APPROACH) และเสนอรายงานการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (ANALYSIS DESCRIPTION) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร โดยศึกษาเอกสารและงานเขียนที่เกี่ยวข้องกับข้าวและยางพาราลุ่มน้ำที่เลسابสหอาณาจักร ครอบ 100 ปี ที่ผ่านมา ทั้งที่เป็นเอกสารชั้นต้นและเอกสารชั้นรอง โดยศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลสำคัญ เช่น กองจดหมายเหตุแห่งชาติ หอสมุดแห่งชาติ กองการยาง กรมวิชาการเกษตร ศูนย์วิจัยข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมเศรษฐกิจ กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานคณะกรรมการ

กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ศูนย์วิจัยการรายงานหาดใหญ่ ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง และหอสมุดสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ เช่น หอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สถาบันราชภัฏสงขลาฯ ฯลฯ

2. การสัมภาษณ์ ด้วยการสัมภาษณ์ชานาและชาวสวนยางพาราตลอดจนพ่อค้าข้าวราษฎร์ เพื่อเก็บข้อมูลกว้างๆ จำนวน 100 กว่าคน จากนั้นได้ตัวรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงของข้อมูลที่ได้มา โดยการจัดทำ FOCUS GROUP จำนวน 9 ครั้งในแหล่งผลิตข้าวและยางพาราที่สำคัญ เช่น ชานาได้ทำ FOCUS GROUP ที่ อำเภอเมือง อำเภอเข้าชัยสน อำเภอบางแก้ว อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง และอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ส่วนชาวสวนยางพาราได้ทำ FOCUS GROUP ที่ อำเภอหาดใหญ่ อำเภอเมือง อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา และอำเภอตระหนึม จังหวัดพัทลุง เป็นต้น เมื่อได้ข้อมูลที่ค่อนข้างถูกต้องตามความเป็นจริงแล้วได้จัดประชุมเวทีชาวบ้าน 2 ครั้ง โดยจัดประชุมเวทีชาวบ้านของชาวนา 1 ครั้ง ชาวสวนยางพารา 1 ครั้ง เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างกว้างขวาง และเปิดโอกาสให้ชาวนาและชาวสวนยางพารามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของตนเชิงมากยิ่งขึ้น

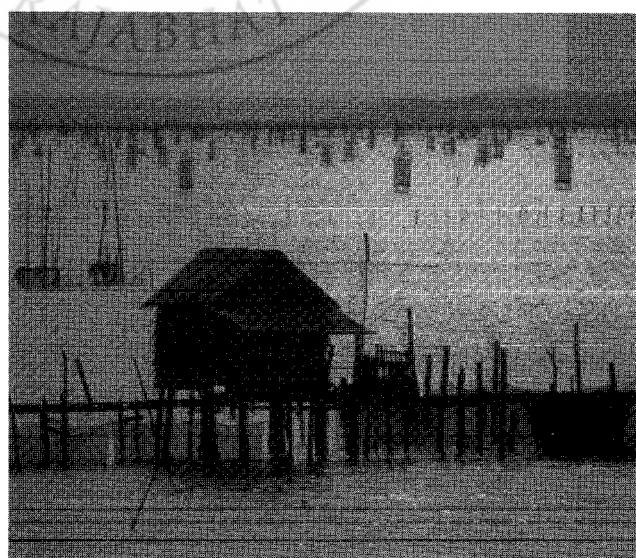
3. การสังเกตโดยตรง เกี่ยวกับพื้นที่ สิ่งของ และ

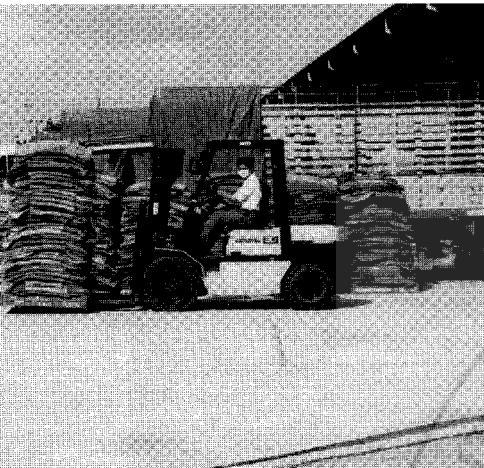
พฤติกรรมต่างๆ และเข้าไปมีส่วนร่วม เกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่เป็นบางครั้ง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากเอกสารและข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตและระดมความคิดเห็น นำมาวิเคราะห์ร่วมกันตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสุดท้ายแล้วจะนำเสนอรายงานผลในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า สภาพเศรษฐกิจและวิถีชีวิตของผู้คนในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ในช่วงเวลา 2439-2539 เป็นปัจจัยเปลี่ยนไปอย่างมากmany ทั้งด้านการบริโภค การผลิต ความล้มเหลวทางการผลิต ตลอดจนถึงการซื้อขายแลกเปลี่ยน ดังนั้นเพื่อให้มองเห็นพัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยได้แบ่งช่วงการเปลี่ยนแปลงออกเป็น 3 ระยะด้วยกันคือ

ระยะแรก	สภาพเศรษฐกิจดั้งเดิม ของห้องถินลุ่มน้ำท่าเรือสาบสงขลา ก่อน พ.ศ.2453
ระยะที่สอง	สภาพเศรษฐกิจห้องถินลุ่มน้ำท่าเรือสาบสงขลา ตั้งแต่ พ.ศ.2453-2500
ระยะที่สาม	สภาพเศรษฐกิจห้องถินลุ่มน้ำท่าเรือสาบสงขลา ตั้งแต่ พ.ศ.2500-2539
ระยะแรก สภาพเศรษฐกิจดั้งเดิมของห้องถินลุ่มน้ำท่าเรือสาบสงขลา ก่อน พ.ศ. 2453	
	สภาพเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมของผู้คนลุ่มน้ำท่าเรือสาบสงขลา ก่อน พ.ศ.2453 เป็นเศรษฐกิจการผลิตเพื่อยังชีพในระบบศักดินา มีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

การทำงานแบบดั้งเดิม

ความอุดมสมบูรณ์ของลุ่มน้ำท่าเรือสาบสงขลา ทำให้ชาวนามีอยู่มีกินอย่างไม่เดือดร้อน เป้าหมายในการผลิตข้าวจึงผลิตเพื่อยังชีพเป็นสำคัญ ผลผลิตข้าวที่เหลือจากการบริโภค อาจนำมาซื้อขายแลกเปลี่ยนกันบ้างเล็กๆ น้อยๆ เพื่อซื้อหาสิ่ง

จำเป็น มีวิธีการผลิตเป็นแบบดั้งเดิมคือ ทุกขั้นตอนการผลิตตั้งแต่การไร หร่าน ปักดำ เก็บเกี่ยว อาศัยแรงงาน คนสัตว์เลี้ยง และน้ำฝนเป็นสำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการทำนาเป็นแบบง่ายๆ บางส่วนทำขึ้นเอง เช่น ໄต จบ

เห็นได้ว่าการทำงานในช่วงนี้ แทบจะไม่มีต้นทุน การผลิต การทำงานจะใช้แรงงานภายในครอบครัว เครื่องปฏิวัติ และผู้คนในชุมชนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อาศัยน้ำฝนเป็นปัจจัยสำคัญในการทำงาน ดังนั้นการทำงานจะได้ผลสมบูรณ์มากน้อยเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำฝนในแต่ละฤดูกาลเพาะปลูก ถ้าปีใดฝนตกหนักมีน้ำมาก เกินไปจนใน淋ของท่อมข้าวเรือนาน น้ำล้ม ข้าวเสียหายไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ แต่ถ้าปีใดฝนแห้ง มีน้ำไม่เพียงพอ กับการเพาะปลูกการทำก็จะไม่ได้ผล ข้าวไม่สมบูรณ์ไม่ตั้งห้องออกวาง หรือข้าวแมล็ดลีบ เรียก ข้าวม้าน เวลาและแรงงานที่ทุ่มเทไปในแต่ละฤดูกาลผลิตด้วยความเหนื่อยยาก อาจจะสูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์ ชาวนาบางคนจึงกล่าวว่า การทำงานเป็นเรื่องที่หนัก เหนื่อดเหนื่อยยากลำบาก และน่าเบื่อน่า

ดังนั้นพอจะกล่าวได้ว่า สภาพความเป็นอยู่ของชาวนาล้มๆ ดอนๆ ถ้าปีใดฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวในนาได้ผลสมบูรณ์ สภาพความเป็นอยู่ก็จะดี ผู้คนจะอยู่เย็นเป็นสุข แต่ถ้าปีใดฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล เช่น ฝนตกมากเกินไป ทำให้ น้ำล้ม หรือฝนแห้งอย่างหนัก ทำให้ ข้าวม้าน ทำน้ำไม่ได้ผลชาวนาก็จะเดือดร้อน ความเป็นอยู่ก็จะขัดสน เกิดโรคผู้รายชุมชน มีการลักขโมยเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ซึ่งส่วนใหญ่จะมิยั่ว ความ

ลักษณะเช่นนี้ทำให้ผู้คนในชุมชนมีความผูกพันกันอย่างเหนียวแน่น ทั้งในรูปของเครือญาติ การดอง การเป็นเกลอ และการแลกเปลี่ยนแบ่งปันกัน การอื้ออาثرต่อกัน ต่างฝ่ายต่างช่วยปักป้อมทั้งชีวิตและทรัพย์สินของกันและกัน มีความเชื่อร่วมกัน และมีจิตวิญญาณเชื่อมโยงระหว่างผู้คนกับความเชื่อนี้ได้อย่างแนบสนิท เห็นได้ชัด ในกรณีเชื่อเรื่อง แม่โพสพ อย่างลึกซึ้งและศรัทธาอย่างถูกต้องตามประเพณี ด้วยความศรัทธา จริงใจ และทำอย่างต่อเนื่องทุกฤดูกาลผลิต จะนำความเรวิญญุ่งเรื่องมาสู่ผู้ปฏิบัติทั้งด้านส่วนตัวและการประกอบอาชีพ

การเชื่อในอำนาจและตระหนักรถึงพระคุณของแม่พิเศษ นอกจากราชทำให้ชาวนาปลูกข้าวได้ผลบวบวูรรณ์จนสามารถ เลี้ยงครอบครัวและเพื่อนมนุษย์ได้อย่างดีแล้ว ยังสร้างจิตสำนึกร่วมของชุมชนให้ตระหนักรถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ Yingyidjittiza ชาวนาภ้าอาชีพของตนเกิดมิติทางวิญญาณ เติมโคงอาชีพและความเป็นอยู่ของคนกับธรรมชาติ ศาสนา และความเชื่ออย่างลึกซึ้ง

การซื้อขายแลกเปลี่ยน

ความอุดมสมบูรณ์ของลุ่มน้ำท่าเลสถาบันฯ ทำให้ผู้คนพึ่งตัวเองได้มาก โดยจะปลูกฝ่ายเพื่อทอผ้าใช้เอง ปลูกสร้างบ้านเรือนเองโดยใช้มือจากป่า มีอาหารตามธรรมชาติ เช่น กุ้ง ปลา สัตว์ป่า ผลไม้ป่าให้เลือกินอย่างอุดมสมบูรณ์ ดังนั้นการแลกเปลี่ยนซื้อขายจึงมีน้อยมาก การแลกเปลี่ยนซื้อขายมีขึ้นเพียงเพื่อให้พ่อพี่ยังในสิ่งจำเป็นเท่านั้น โดยการแลกเปลี่ยน มีลักษณะถ้อยที่ถ้อยอาศัยกันไม่มีการแสวงหากำไรจากอัตราการแลกเปลี่ยน ไม่เคาระยินชึ้นกันและกัน แลกเปลี่ยนกันด้วยน้ำใจ เป็นการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันมากกว่า เป็นรูปแบบหนึ่งของเครือข่ายหมู่บ้าน เป็นสายใยของอน้ำใจการช่วยเหลือชึ้นกันและกันของชาวบ้าน

การค้าขายที่เกิดขึ้นค่อนข้างคึกคัก จะเกิดขึ้นที่เมืองท่าสำคัญ เช่น สงขลา ซึ่งเป็นเมืองท่าค้าขายสินค้าที่มีเงินทองหมุนเวียนมากกว่าเมืองอื่นที่อยู่ไกลเคียง มีตลาดถาวรหีมีลักษณะแบบทุนนิยม ดำเนินการโดยคนจีน หรือผู้อ瑜ได้ก่อปั้มกุญแจน้ำจืด แสวงหากำไรจากส่วนต่างของสินค้า ตลาดจะเปิดดำเนินการทุกวัน สิ่งของที่นำมาซื้อขายกันส่วนใหญ่จะเป็นผลผลิตภายในท้องถิ่น เช่น ผลไม้ต่าง ๆ กุ้งแห้ง สาหร่ายเปลือก ข้าวสาร เป็นต้น การซื้อขายมีอัตราที่แน่นอนขึ้น โดยผู้กำหนดค่าราคา คือ พ่อค้าคนจีน ตลาดลักษณะนี้จะขยายตัวขึ้นพร้อมไปกับการเพิ่มขึ้นของการผลิตเพื่อขายภายหลังจากการสร้างทางรถไฟเชื่อมกรุงเทพฯ กับภาคใต้สำเร็จใน พ.ศ. 2459

อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีตลาดระบบทุนนิยมเกิดขึ้นในเมือง แต่ระบบตลาดดังกล่าวส่งผลกระทบต่อชุมชนในท้องถิ่นอย่างมาก เพราะพ่อค้าไม่ได้นำกำไรที่ได้จากการค้ามาลงทุนภาคการผลิต แต่นำไปใช้เพื่อผลดุลฐานะของ

ตนและชุมชนในระบบศักดินามีให้ต่อกัน ผู้คนช่วยเหลือกัน สามารถพึ่งพาตนเองได้ จึงไม่มีความจำเป็นต้องเพิ่มปริมาณการผลิตข้าวเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด การเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิตของชาวนาจึงไม่เกิดขึ้น วิถีชีวิตของชาวนาจึงไม่เปลี่ยนแปลงแต่ประการใด

ความสัมพันธ์ทางการผลิต

ลักษณะความสัมพันธ์ทางการผลิตของชุมชนในท้องถิ่นตามระบบศักดินามีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก ความผูกพันภายในชุมชน ชุมชนจะมีความผูกพันกันอย่างสูงมาก มีความรักใคร่เห็นอกเห็นใจกัน รู้จักเสียสละ เอื้ออาทรต่อกัน ไม่เห็นแก่ตัว ช่วยเหลือซึ้งกันและกันทั้งส่วนตัว และส่วนรวม เป็นอย่างดี ประการที่สอง ความผูกพันระหว่างชุมชนกับรัฐ ชุมชนจะถูกบุหรี่ด้วยการรัฐในระบบศักดินาหลายรูปแบบ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกัน แบบทุกภาคในประเทศไทย รวมทั้งลุ่มน้ำท่าเลสถาบันฯ ด้วย

ความผูกพันภาษาในชุมชน

ผู้คนในลุ่มน้ำท่าศาลา นิยมจำนวนน้อย และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ซึ่งเป็นงานที่หนัก ใช้แรงงานมาก และต้องเร่งรีบทำให้ทันฤดูกาลเพาะปลูก ดังนั้นในหลายขั้นตอนการผลิตข้าว ชาวนาจึงมีแรงงานไม่เพียงพอ หรือบางครั้งคนในครอบครัวเกิดเจ็บป่วยหรือมีลูกอ่อนก็ต้องขอความช่วยเหลือจากญาติมิตรหรือเพื่อนบ้านบ่อยครั้ง เรียกว่า ออกปาก ตั้งแต่ออกปากถากหญ้า ออกปากไถนา ดำเนิน เก็บข้าว นาข้าว เป็นต้น โดยผู้ที่มาช่วยเหลือ จะต้องจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ไปเองตามลักษณะงาน

การออกปาก นอกจากจะช่วยเหลือกันในด้านการผลิต การประกอบอาชีพแล้ว ยังช่วยเหลือกันในด้านสังคมอีกด้วย เห็นได้ชัด กรณีเพื่อนบ้านมีงานสำคัญต้องใช้แรงงานมาก เช่น สร้างบ้าน งานศพ งานแต่งงาน เป็นต้น จะต้องออกปากขอความช่วยเหลือจากญาติมิตร และชาวบ้านให้มาร่วมแรงช่วยกัน

การออกปาก เพื่อขอความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีคุณค่าต่อชุมชนในท้องถิ่นนานัปการ ช่วยให้ชาวบ้านรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ทั้งด้านการผลิต การประกอบอาชีพ การป้องกันโรคภัย ตลอดจนการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในสังคม ทั้งในกลุ่มของตนเองและระหว่างกลุ่ม โดยรวมกันเป็นเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมั่นคง เป็นภูมิคุ้มกันชุมชนให้

ปลอดภัยจากภัยคุกคามทั้งจากภายในและภายนอกได้อย่างดี และมีประสิทธิภาพ

ความผูกพันระหว่างชุมชนกับรัฐ

ตั้งแต่อยุธยาจนถึงรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ 5) รัฐได้กำหนดให้ขยายอิทธิพลทุกคนต้องมีสังกัดโดยขึ้นตรงต่อ ขุนนางตามระบบไปพร้อมๆ กับภารกิจงานที่ต้องทำ ด้วยทั่วไปแล้วไฟร์จะแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือไฟร์หลวง ไฟร์สม และไฟร์ส่วย แต่เนื่องจากดินแดนในลุ่มน้ำท่าศาลาส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ จึงมีภารกิจที่ต้องทำคือไฟร์ (ไฟร์หลวง) ได้โดยตรง จึงมีภารกิจให้ขุนนางในท้องที่คุ้มครอง ดังนั้นไฟร์ในหัวเมืองห่างไกล จึงมักจะเป็นไฟร์สม และไฟร์ส่วย ขึ้นสังกัดขุนนางในท้องถิ่น โดยมีระยะเวลาบาราชการเท่ากับไฟร์หลวง คือ ตั้งแต่ 18-60 ปี ขุนนางในท้องถิ่นจึงมีอำนาจและอิทธิพลเหนือไฟร์อย่างสูง โดยจะทำหน้าที่เกณฑ์แรงงาน เรียกเก็บส่วย และภาษีอากรตามความต้องการของรัฐส่วนกลางและขุนนางในท้องถิ่น

การเกณฑ์แรงงาน

สำหรับการเกณฑ์แรงงานในภาคใต้ซึ่งรวมถึงลุ่มน้ำท่าศาลาด้วยมีลักษณะสำคัญพื้นฐาน ได้ดังนี้

การเกณฑ์จะมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นแรก เมื่อรัฐส่วนกลางหรือราชสำนัก ต้องประஸงค์สิ่งใดๆ ไม่ว่าจะเป็นงานราชการลงนาม งานราชการที่สำคัญต่างๆ ก็จะเกณฑ์ไปยังหัวเมืองผ่านไปทางเจ้าเมือง กรรมการเมือง ขึ้นต่อไป เจ้าเมืองกรรมการเมืองก็จะแบ่งเขตให้กับเกณฑ์ไปยังราชภูมิลุ่มต่างๆ โดยผ่านทางเจ้าขุนมูลนายอีกขั้นหนึ่ง เพื่อจัดหาสิ่งของหรือปฏิบัติงานตามพระประஸงค์ อย่างไรก็ตามเจ้าเมืองและกรรมการเมืองต่างๆ สามารถจะเกณฑ์ไฟร์สมในสังกัดของตนเพื่อทำงานราชการต่างๆ ภายในหัวเมืองได้ด้วย ปกติแล้วรัฐส่วนกลางจะกำหนดให้ไฟร์สมในหัวเมืองจำนวนประมาณ 2 ใน 3 ของไฟร์สม ในหัวเมืองทั้งหมดเป็นไฟร์สำหรับเจ้าเมืองกรรมการได้กางเกณฑ์ทำการในหัวเมือง ส่วนไฟร์สมที่เหลืออีก 1 ใน 3 ให้ทำส่วยต่างๆ ให้กับรัฐส่วนกลางตามที่ต้องการ เช่น

ส่วนภูมิภาค เป็นต้น สำหรับไฟร์ลุ่มน้ำท่าแพและสาบสงขลา จะถูกเกณฑ์ตั้งแต่จานราชการส่งความงามต่อเรือ จนกระทั่งการจัดหาสิ่งของต่างๆ ให้ราษฎร์สำนักตามที่ต้องการ

การที่รัฐส่วนกลางกำหนดให้หัวเมืองแบ่งไฟร์สมเป็น 2 พวก อย่างชัดเจน เพราะต้องการให้ไฟร์สมจำนวน 1 ใน 3 ซึ่งมีหน้าที่จัดทำส่วยให้รัฐส่วนกลางได้ดำเนินการที่ของตน เดิมกำลัง จึงกำหนดให้ไฟร์สมประภานีมีรายหมวด นายกองค์บุคคลแน่นอน เจ้าเมืองกรรมการเมืองจะเกณฑ์ไปทำการใดๆ ไม่ได้ทั้งสิ้น ส่วนไฟร์สมอีกพวกหนึ่งซึ่งมีจำนวนมากถึง 2 ใน 3 มอบให้เจ้าเมืองและกรรมการใช้สอยทำการได้เดิมที่ แต่ในทางปฏิบัติหัวเมืองต่างๆ จะไม่แยกไฟร์ทำหน้าที่เป็นส่วนๆ ตามที่รัฐส่วนกลางกำหนด เมื่อถึงคราวที่รัฐส่วนกลางเกณฑ์ ไม่ว่าจะเกณฑ์สิ่งของ หรือแรงงานก็จะเกณฑ์ทำการทั้งหมด สร้างความเดือดร้อนให้แก่ไฟร์อย่างมาก จนต้องร้องเรียนต่อรัฐส่วนกลางให้ช่วยแก้ไขความทุกข์ยากดังกล่าว

ส่วยสาอกร

ส่วย หมายถึง ลิ่งของหรือเงิน ที่รัฐยอมให้บุคคลส่งแทนการเข้าเเวร รับราชการ ตามระบบศักดินา สำหรับลุ่มน้ำท่าแพและสาบสงขลา โดยเฉพาะที่สงขลา มีไฟร์ซึ่งต้องเสียส่วยให้รัฐ 2 กลุ่มด้วยกันคือ กลุ่มแรก ได้แก่ ไฟร์ส่วยหมายถึง ไฟร์ที่จัดไว้เฉพาะสำหรับทำส่วยซึ่งมี 2 กอง คือ ส่วยกองนอกหรือส่วยสรรพเหตุ และส่วยทองบุตรจีน ไฟร์กลุ่มนี้ถ้าไม่ต้องการทำส่วยให้รัฐ โดยยอมเสียเงินแทน จะต้องเสียเงินคนละ 7 บาทต่อปี ส่วนกลุ่มที่สอง คือ ไฟร์สมที่สั่งกัดเจ้าเมืองกรรมการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน 2 ส่วนแรก

มอบให้เจ้าเมืองกรรมการใช้ในส่วนราชการ อีก 1 ส่วน เกณฑ์ไปตัดกระดาษให้รัฐส่วนกลาง จึงเรียกว่า ส่วยกระดาษ ต่อมากายหลังรัฐอนุญาตให้เสียเงินแทนการตัดกระดาษ เรียกว่า ส่วยแทนกระดาษ ไฟร์ประภานี ไม่จัดเป็นไฟร์ส่วย ยังถือว่า เป็นไฟร์สม ดังนั้นอาจจะต้องไปทำราชการอื่นๆ นอกเหนือจากการตัดกระดาษก็ได้ ไฟร์สม ถ้าหากไม่ต้องการรับราชการ ก็ต้องเสียเงินให้รัฐ คนละ 7 บาทต่อปี เช่นเดียวกัน ใน พ.ศ.2441 รัฐได้รวมส่วยประภานีทั้งๆ เข้าด้วยกัน เรียกว่า ส่วยรายเฉลี่ย ซึ่งต่อมา เรียกว่า เงินค่าราชการ และเรียกว่า เงินรัชชูปการ ใน พ.ศ.2462 สำหรับมณฑล นครศรีธรรมราช รัฐเก็บเงิน ค่าราชการ คนละ 4 บาท ใน พ.ศ.2448

การเก็บส่วย หรือ เงินค่าราชการ หรือ เงินรัชชูปการ สร้างความเดือดร้อนให้แก่ไฟร์อย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะถูกเจ้าเมืองกรรมการเรียกเก็บส่วยเกินอัตราที่รัฐกำหนดไว้แล้ว ยังใช้อำนาจหน้าที่ข่มขู่ กักกันหน่วยงานนี้ยิ่งไฟร์ จนไฟร์เกิดความเกรงกลัว ต้องหลบหนีการเก็บส่วย โดยเฉพาะการเก็บ เงินค่าราชการ ที่ชาวบ้านเรียกว่า เสียค่าตัว 4 บาท บางคนไม่มีให้ ต้องหนีไปอยู่ในท้องที่อื่น หรือหนีไปอยู่ในป่า

อากรค่านา

การเก็บเงินค่านา ที่รัฐมอบ อำนาจให้เจ้าเมืองกรรมการมีอำนาจดำเนินการมากยิ่งขึ้น มีผลให้เกิดการซื้อขายและกดซื้อขายหนาแน่น ทั้งการ

เก็บเกินอัตราที่รัฐกำหนดและการกักขังลงโทษชราภาพเพื่อบังคับให้เสียค่านา เช่นเดียวกับการเรียกเก็บส่วยสร้างความทุกข์ยากให้ชาวนาอย่างแสนสาหัส

การเก็บส่วยรายเฉลี่ยและอาการค่านา ตลอดจนการทุจริตของเจ้าหน้าที่ เป็นภาระที่หนักหน่วงแก่ไพรเดย์เฉพาะชราปานเป็นอย่างยิ่ง ก็เดิมความทุกข์ยากขัดสนจนไม่มีเงินจะเสียบ้างส่วนต้องทิ้งไว้ใน ภูมิลำเนาหนี้เป็นโจรผู้ร้ายบางส่วนหนึ่นไปเมื่อไหร่บุรีดังเห็น กรณีบ้านพะตง เมืองสงขลาเดิมมีบ้าน 70 หลังค่า มีสวนผลไม้ คุณสมบูรณ์ แต่ไม่มีเงินเสียส่วยรายเฉลี่ยและอาการค่านา เกrongว่าจะถูกจับกุม จึงอพยพหนี้ไปเมืองไทรบุรีใน พ.ศ.2436 เป็นต้น บ้านเรือนไว้ในที่มีอยู่กู้กริบเป็นของเจ้าเมือง ส่วนราชภรัฐที่อยู่ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ก็อยู่ในสภาพยากจน และเกรงกลัวกรรมการเจ้าหน้าที่อย่างมาก เมื่อกรรมการเจ้าหน้าที่หรือผู้ใดที่สำรวจเท้าถุ่งเท้า ใส่เสื้อ สวมหมวก เดินผ่านจะนั่งรับลงบนถนนด้วยความเกรงกลัว เมื่อคนเหล่านี้เดินพันไปแล้วจึงได้ลูกเดินต่อไป

ผลประโยชน์ที่ได้จากการเก็บส่วยสาอากร ไม่ได้นำมาตอบสนองความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจ แต่นำไปเป็นประโยชน์ของรัฐส่วนกลาง เจ้าเมืองและกรรมการเมือง ไม่มีการท่านบำรุงความเจริญ ความสงบเรียบร้อยของชุมชน ปล่อยให้มีโจรผู้ร้ายรุกรุม เจ้าหน้าที่กรรมการจะลงไปดูแลเฉพาะช่วงระยะเวลาเก็บส่วย และอาการค่านาเท่านั้น ทำให้เพร่อมองว่ารัฐแสดงหน้าพลประโยชน์แต่เพียง

ฝ่ายเดียว โดยไม่ดูแลความทุกข์ยากของพวกรตน ความรู้สึกที่มีต่อรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงเป็นไปในแง่ลบ

ดังนั้นพอสรุปได้ว่า สภาพเศรษฐกิจของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในช่วงนี้ เป็นเศรษฐกิจพออยังชีพตามแบบศักดินา มีวิธีการผลิตแบบดั้งเดิม โดยมีจุดมุ่งหมาย การผลิตเพื่อบริโภคภายในครอบครัวเป็นสำคัญ อาจมีการซื้อขายเล็ก ๆ น้อย ๆ บ้างเพื่อแลกเปลี่ยนกับสิ่งจำเป็น ส่วนชุมชนในสังคมเมือง โดยเฉพาะเมืองชายทะเล เช่น สงขลา จะมีการค้าขายแบบเศรษฐกิจการค้าตามระบบทุนนิยม แต่การก่อตัวของทุนนิยมเป็นไปอย่างเชื่องช้า ไม่เกิดนายทุนอิสระ เพราะกำไรที่เกิดจากการค้าขายไม่ได้นำมาผลิตข้าว แต่นำไปใช้จ่ายด้านการรักษาระบบศักดินาให้คงอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีมากกว่า ดังนั้นโครงสร้างเศรษฐกิจจึงไม่เปลี่ยนแปลง กรรมสิทธิ์ที่ดินยังเป็นของพระมหากษัตริย์แต่เพียงผู้เดียว เทคโนโลยีการผลิตยังล้าหลัง ความสัมพันธ์ทางการผลิตมี 2 ส่วน คือ ส่วนบนเป็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับชุมชน ไฟร์กับชุมชน เจ้าเมืองและกรรมการเมืองเป็นสำคัญโดยเจ้าเมืองกรรมการอาวัดเอามาเปรียบ ขุดวีด ผลผลิตส่วนกินของชราปานในรูปของแรงงาน ส่วยและอาการค่านาแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยจะใจละทิ้งการดูแลทุกข์สุขของชราปาน ส่วนล่างเป็นความสัมพันธ์ในแนวราบ การถูกละเลยและทอดทิ้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้ชราปานและชุมชนต่าง ๆ ต้องรวมตัวกันช่วยเหลือตัวเอง เกือบกลุ่มซึ่งกันและกัน มีน้ำใจที่ดีงามและเอื้ออาทรต่อกัน และร่วมกันสร้างเครือข่ายเพื่อปักป้อมและพิทักษ์ชีวิตทรัพย์สินของกันและกันมากกว่าจะพึงอำนาจรัฐ

ระยะที่สอง สภาพเศรษฐกิจห้องถินลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ตั้งแต่ พ.ศ. 2453 – 2500

สภาพเศรษฐกิจและวิถีชีวิตของชราปานและชุมชนอย่างพรา ในช่วง พ.ศ.2453-2500 เริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยชราปานเริ่มหันมาผลิตข้าวเพื่อขาย ในขณะที่ผู้คนที่อยู่บ้านเรือนซึ่งเขารือพื้นที่สูง ซึ่งมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ดำเนินชีพด้วยการล่าสัตว์ หาของป่า แลกเปลี่ยนซื้อขายเพื่อให้พอเพียงในสิ่งที่จำเป็น เริ่มหันมาปลูกยางพาราเป็นอาชีพเสริม ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป ดังนี้

การทำนา

การผลิตข้าวเพื่อขาย

ลุ่มน้ำท่าเลสาบสงขลา มีการส่งข้าวไปขายต่างประเทศ ตั้งแต่ พ.ศ.2440 โดยส่วนใหญ่ส่งไปขายสิงคโปร์ การส่งข้าวไปขายต่างประเทศทำให้ราคาน้ำมันสูงขึ้น จึงได้มีการขยายพื้นที่การเพาะปลูกเพื่อเพิ่มผลผลิตเพิ่มขึ้น ตามไปด้วย การผลิตข้าวเพื่อขายจำแนกได้ 2 ส่วน คือ

1. การผลิตข้าวเพื่อขายของชาวจีน

นายทุนจีนท่านในพื้นที่ขนาดใหญ่ โดยใช้ทุนภายนอกมากกว่าเกิดจากทุนในท้องที่ ทั้งนี้เพื่อการทำนาขนาดใหญ่ต้องลงทุนสูง ชาวจีนมีทุนทรัพย์เพียงพอที่จะทำได้ โดยระดมทุนทั้งจากการสะสมจากการค้าขาย และทุนจากการประกอบธุรกิจในประเทศไทยเพื่อนบ้าน การผลิตข้าวดำเนินการโดยนายทุนจีนมีเป้าหมายเพื่อการขายโดยเฉพาะ มีการใช้เครื่องจักรช่วยในการปรับพื้นที่นา จ้างแรงงานคนเพื่อช่วยในขั้นตอนการหัวน้ำ การเก็บเกี่ยว มีโรงสีของตนเองเพื่อแปรรูปข้าวเปลือกเป็นข้าวสารส่งไปจำหน่ายยังตลาดใกล้เคียงและตลาดต่างประเทศ ในขณะเดียวกันก็ทำนาที่เป็นพื้นที่ค้ารับซื้อข้าวเปลือกจากชาวนา เพื่อนำมาแปรรูปเป็นข้าวสาร แสร้งหากำไรโดยการลดราคาและโงน้ำหนัก การทำนาของชาวจีนเป็นการทำ

นาครอบงำ เริ่มตั้งแต่การปลูกไปจนถึงการขาย สามารถแสร้งหากำไรจากการลงทุนของตนเองได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย เพราะนายทุนจีนเป็นทั้งผู้ผลิต ผู้ซื้อ และผู้ขาย จึงมีสิทธิเลือกขายผลผลิตของตนเพื่อแสร้งหากำไรได้มากกว่าชาวนา

การทำนาของชาวจีนมีแนวโน้มจะขยายออกไปอย่างกว้างขวาง ก่อนที่จะหยุดชะงักลงในสมัย จอมพล ป.พิบูลสงคราม ซึ่งมีนโยบายชาตินิยม กีดกันทุนต่างชาติ จึงออกกฎหมายกำหนดการถือครองที่ดินของคนต่างด้าวใน พ.ศ.2486 ให้คนต่างด้าวถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรได้ไม่เกิน 25 ไร่ คนจีนจึงเลิกปลูกข้าวหันไปทำการค้าขายและทำโรงสีแทน

2. การเริ่มผลิตข้าวเพื่อขายของชาวนาไทย

สำหรับชาวนาการเริ่มผลิตข้าวเพื่อขายในพื้นที่ขนาดเล็กเริ่มประมาณ พ.ศ.2470 มีเป้าหมายการผลิตต่างจากนายทุนจีน เพราะถึงแม้จะมีการผลิตเพื่อขาย แต่เป็นการขายผลผลิตที่เหลือจากการบริโภคแล้ว นอกจากนี้ยังมีวิธีการผลิตแบบดั้งเดิม ไม่มีการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิต เมื่อต้องการเพิ่มผลผลิตก็เพียงแต่ขยายพื้นที่การเพาะปลูกเท่านั้น แม้ว่าในช่วงหลัง พ.ศ.2470 ที่ดินจะเริ่มมีราคา เพราะข้าวเริ่มมีราคาขึ้น

แต่ก็มีที่ดินเหลืออีกมากให้ชาวนาจับจองได้ เพียงแต่อยู่ลึกลับเข้าไปและขาดความสมบูรณ์ไปบ้าง ดังนั้น การเพิ่มผลผลิตโดยการขยายพื้นที่การเพาะปลูกจึงอยู่ในวิสัยที่ชาวนาจะทำได้และการทำนาของชาวนาก็มี

ต้นทุนการผลิตที่ต่ำใช้แรงงานในราคากลางและสัตว์เลี้ยงช่วยในการผลิตถึงแม้จะมีการจ้างแรงงานเกิดขึ้นหลัง พ.ศ.2490 ก็เป็นเพราะชานาจ้าเป็นที่ต้องใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาของบุตรหลานมากกว่าที่จะสะสมทุนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีเพิ่มผลผลิตสนองความต้องการของตลาด

การขายข้าวของชานา

การค้าขายระหว่างโรงสีกับพ่อค้าคนกลางหรือกับชานา ในระยะแรกประมาณช่วงสมครามโลกครั้งที่ 2 หรือก่อนหน้านั้นเล็กน้อย การค้าขายจะอยู่ในลักษณะถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน คือชานาเมี๊ยะงที่จะขายข้าวและพึงพาอาศัยโรงสีได้ โดยเฉพาะในช่วงหลังสมครามโลกครั้งที่ 2 การคุมนาคมไม่สะดวก ติดต่อถึงกันได้ยาก ชานาจะอาศัยโรงสีเป็นที่พึ่ง เมื่อขัดสนเงินทองเข้ามา ก็ไปยืมโรงสีมา ก่อน โดยโรงสีเมcidดูกอกเบี้ย ชานาจะจ่ายเงินคืนตอนขายข้าว การที่โรงสินยอมเช่นนี้ด้วยเหตุผล 2 ประการ ประการแรก เห็นว่าชานาเดือดร้อน ถ้าไม่ให้ก็คล้ายเป็นคนใจดำ ประการที่สอง สมัยนี้ข้าวมีอยู่เพราะทำนาปีละครั้ง ดังนั้นโรงสีจึงพยายามผูกมิตรกับชานา เพื่อให้ขายข้าวให้กับตน ส่วนโรงสีสามารถค้างชำระเงินกับชานาได้บางส่วนในกรณีซื้อข้าวจำนวนหลายเกวียน เมื่อขายข้าวสารได้แล้วจึงนำเงินมาชำระส่วนที่ค้างอยู่ โรงสินbag แห่งอาจค้างถึง 4-5 เกวียน แต่ค้างไม่นานนัก สภาพเช่นนี้จะหายไปเมื่อการคุมนาคมสะดวกขึ้น ข้าวในห้องตลาดมีมากขึ้น โรงสีก็หมดความ

จำเป็นที่จะผูกมิตรกับชานาเพราะตลาดเป็นของผู้ซื้อนั่นเอง

หลังสมครามโลกครั้งที่ 2 ข้าวราคากลาง ชานาเริ่มปลูกข้าวมากขึ้น ทำให้มีปริมาณข้าวในตลาดมาก ในขณะที่ผู้ซื้อมีมีมากนัก ตลาดการซื้อขายจึงเป็นของผู้ซื้อ ตั้งแต่ประมาณ พ.ศ.2489 เป็นต้นมา โรงสีได้กำหนดวิธีการรับซื้อข้าวค่อนข้างสถาบันข้อมากกว่าเดิม เมื่อชานานำข้าวมาขายที่โรงสีจะมีคนงานของโรงสีที่มีความชำนาญทำหน้าที่ตรวจสอบข้าว โดยใช้ไม้ดัดตัวอย่างข้าวให้แตก เพื่อคุ้ว่าข้าวมีความแข็ง อ่อน หรือมีความชื้นเพียงใด จากนั้นจึงกำหนดราคาข้าว โดยใช้ราคาน้ำที่ประกาศไว้หน้าโรงสีแล้วหักด้วยความชื้นของข้าว คุณภาพของข้าวว่าหากนำไปสีแล้วข้าวจะหักมากน้อยเพียงใด หากนั้นจึงนำข้าวไปปั้น ซึ่งชานาจะถูกโภกจากตัวซึ่งอีกต่อหนึ่ง เห็นได้ว่าการขายข้าวของชานาจะตกลอยในฐานะเสียเบรียบเสมอ โอกาสที่จะขายข้าวขาดทุนจึงมีอยู่สูงมาก

อย่างไรก็ตามการขายข้าวของชานาในช่วงนี้ยังคงกำไรเพราะต้นทุนการผลิตต่อ

ชานาไม่ได้เร่งขยายการผลิตโดยการเพิ่งพิงทรัพยากรกายนอก เช่น รถไถ ปุ๋ยเคมี แต่เพิ่งพิงทรัพยากรกายนในชุมชน คืออย่างใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น มูลวัว มูลควาย ใช้วัว ควายไก่นา ใช้แรงงานในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่

หลังจากชานาเริ่มผลิตข้าวเพื่อขาย ระบบเงินตราจะเข้ามาเกี่ยวข้องในวิถีชีวิตมากขึ้น แต่ก็เกี่ยวข้องเฉพาะในส่วนที่ดำเนินจะต้องใช้เงินเพื่อยกฐานะของครอบครัวใช้เงินเพื่อแสวงหาเครื่องอุปโภคบริโภคที่ขาดแคลนในชุมชนเท่านั้น

เงินยังไม่มีความสำคัญถึงกับเป็นตัวกำหนดกิจกรรมในชีวิตของชานา เพราะทรัพยากรกายนในพื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์มาก ชานาสามารถเลือกบริโภคได้ตามใจชอบ ชานาบางคนถึงกับกล่าวว่า มีเงินแล้วไม่รู้จะซื้ออะไร เดือนหนึ่งไม่มีเงินถักบาทก็ไม่เป็นไรเพราะ มีเมัด มีสตว์ มีข้าวปลาให้เลือกกินอย่างมากมาย ดังนั้นระบบเงินตราจึงยังไม่มีความสำคัญมากนักยังไม่สามารถแทรกตัวเข้ามาทำลายระบบความสัมพันธ์ที่ดีงาม ชานาจึงใช้แรงงานในครอบครัวเป็นหลักในการผลิต อาศัยทรัพยากรในท้องถิ่นกำรชีพ การเพิ่งพาอาศัยกันยังมีอยู่สูง การมีนาใจต่อ

กันช่วยปักป้องซึ่งกันและกันยังมีให้เห็นเด่นชัดอยู่ เช่นเดิม

การทำสวนยางพารา

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญที่สุดของภาคใต้เริ่มจากการที่พระยาธนบุรีโปรดเกล้าฯ (คือสมบูรณ์ ะนอง: พ.ศ. 2400-2456) ข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลภูเก็ต เป็นคนแรกที่นำยางพาราจากมลายา อาณาจักรของอังกฤษ เข้ามาทดลอง ปลูกที่ อำเภอ กันตัง จังหวัดตรัง เมื่อปี พ.ศ. 2442 หลังจากนั้นมีนาน การปลูกยางก็ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เพราะการปลูกยางได้กำไรดี เมื่อเบรเยบเทียบกับการปลูกพืชชนิดอื่นในระยะเวลาเดียวกัน

การปลูกยางในระยะแรกจะกระจุกตัวอยู่ในมณฑลภูเก็ต จนถึงก่อน升ครั้งที่ ๑ เล็กน้อยจึงขยายไปยังมณฑลปัตตานี มณฑลนครศรีธรรมราช และมณฑลจันทบุรี ตามลำดับ

สำหรับมณฑลนครศรีธรรมราช โดยเฉพาะลุ่มน้ำท่าศาลา การทำสวนยางพาราเริ่มขยายตัวในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2450 เป็นต้นไป เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดโลก โดยมีราคาและกำไรเป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญ เนื่องจากการปลูกยางพาราของไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งออกจำหน่ายต่างประเทศเป็นหลัก ดังนั้นราคายางในตลาดต่างประเทศจะเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการกำหนดการตัดสินใจขยายหรือลดพื้นที่เพาะปลูกยางพารา สำหรับการทำสวนยางพาราลุ่มน้ำท่าศาลา มี ๒ ลักษณะ คือ

1. การทำสวนยางขนาดใหญ่

การทำสวนยางขนาดใหญ่ ลงทุนโดยนายทุนจีน ให้เงินทุน โดยมีราคายางเป็นแรงจูงใจสำคัญ ประกอบกับการได้รับการสนับสนุนจากวัสดุผลิตภัณฑ์ไทยเป็นอย่างดี เพราะต้องการใช้ทุนจีนในการสกัดกัณการขยายอิทธิพลของอังกฤษmanyดินแดนภาคใต้ของไทย ทำให้การลงทุนทำสวนยางพาราของคนจีนขยายตัวเร็วอย่างมาก

นายทุนชาวจีนที่มีสวนยางขนาดใหญ่ ส่วนมากจะตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทย และบางส่วนเป็นนายทุนจีนที่พำนักอยู่ในมลายา บุคคลเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีความรู้และมีประสบการณ์การทำสวนยางในมลายาเป็น

อย่างดี มีทุนรองมาก กล้าเสี่ยง กล้าลงทุน เพราะมองเห็นหนทางหากำไร และประสบความสำเร็จมาแล้วในมลายา การถือครองที่ดินเพื่อทำสวนยางขนาดใหญ่ของนายทุนจีน จะใช้ที่วิธีจับจองและซื้อที่ดินจากชาวไทย

การปลูกยางของนายทุนจีน เอกแบบอย่างการปลูกยางพาราจากมลายาทุกขั้นตอนการผลิต ตั้งแต่การเตรียมพื้นที่เพาะปลูก การปลูก การบำรุงรักษา การเก็บดูยาง และการทำยางแผ่นรวมគันเพื่อจัดเก็บอย่างทำให้การทำสวนยางของนายทุนจีนมีผลผลิตที่ดี ได้น้ำยางในปริมาณมาก และแปรรูปเป็นยางแผ่นได้อย่างมีคุณภาพ ทำให้ขายได้ราคากด นอกจากนี้เจ้าของสวนยางพาราขนาดใหญ่ บางรายยังส่งยางออกจำหน่ายต่างประเทศ และรับซื้อยางพาราของเจ้าของสวนยางขนาดเล็กซึ่งส่วนใหญ่เป็นของคนไทย โดยใช้ความไม่ได้เบรเยบในเรื่องการตลาดกดราคารับซื้อยางพาราจากชาวสวนยางขนาดเล็ก

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การทำสวนยางพาราขนาดใหญ่ในเขตลุ่มน้ำ

ทําเลสถาบัปนําฯ ในระยะแรกเริ่มต้น
ด้วยการอาศัยทั้งทุน ความชำนาญ
การแลกเปลี่ยนของชาวจีนเพื่อพัฒนา
โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล
ไทยเป็นอย่างดี เพราะต้องการใช้ทุน
จีนในการสกัดกั่นการขยายอิทธิพล
ของอังกฤษมาอย่างต่อเนื่องและภาคใต้ของ
ไทย ซึ่งสมประโภช์ทั้งสองฝ่าย
นายทุนจีนได้รับความสำคัญในการ
จับจองและบุกเบิกพื้นที่ปลูกยางได้
อย่างกว้างขวางในขณะที่ฝ่ายไทย
สามารถสกัดกั่นการคุกคามของ
อังกฤษได้สำเร็จ

2. การทำสวนยางขนาดเล็ก

คนไทยส่วนใหญ่จะทำสวนยาง
ขนาดเล็กและทำเป็นอาชีพเสริมตั้งแต่
กลางทศวรรษ 2440 เป็นต้นมา เพราะ
เห็นว่าการทำสวนยางพาราจะช่วยให้
ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น และการทำ
สวนยางพาราของคนไทยมีดันทุน
การผลิตต่อ เนื่องจากไม่ต้องซื้อพันธุ์
ยางพื้นเมือง ส่วนมากได้ดันพันธุ์หรือ
เมล็ดพันธุ์จากสวนยางพาราใกล้บ้าน
ใช้แรงงานครอบครัวในทุกขั้นตอนการ
ผลิต ตั้งแต่การคัดป่า การปรับพื้นที่
เพาะปลูก การเก็บดูยาง และการทำยาง

ผู้คนลุ่มນ้ำทะเลสถาบสงขลาที่เริ่มทำสวนยางพารา ส่วนใหญ่จะตั้งถิ่นฐานบริเวณที่ดอนหรือเชิงเขา ด้วยแรงชีพด้วยการปลูกข้าวไี้บวีโก ปลูกผลไม้ เช่น เงาะ ทุเรียน และพุด ไว้ขาย เลี้ยงวัว ควาย ไี้ใช้ประโยชน์ในการโถนาและ การขนส่ง เช่น ลากหานวน ลากเกวียน บางส่วนที่ดังกันถิ่นฐานบริเวณเชิงเขาหรือป่าที่บจะมีวิชีวิตที่พึงพิงทรัพยากรธรรมชาติอย่างสูง ด้วยชีพ

ด้วยการอาศัยทรัพยากรในป่า เช่น ทำน้ำมันยาง ทำไส้ และตัดหัวข่าย เป็นต้น

แรงจูงใจที่ทำให้ผู้คนในห้องถีนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เริ่มหันมาปลูกยางพารา น่าจะเป็น เพราะเห็นด้วยอย่าง การปลูกยางพาราของชาวจีนที่บ้านปูเล็กในไทย และปลูกใน มาลายา โดยเฉพาะชาวสงขลา ซึ่งไปมาก่อนชาวมาลายาตามรอยตะเบ็งของสองประเทศอยู่เป็นประจำ ได้ เห็นความสำเร็จในการปลูกยางพาราของชาวส่วนยังใน มาลายา จึงลักษณะน้ำเมล็ดยางพารามาปลูกบ้าง เพราะ มาลายาห้ามนำเมล็ดพันธุ์ยางพาราออกนอกประเทศ

การปลูกจิตใจของคนไทยในระยะแรกทำแบบ
“ตามบุญตามกรรม” ไม่มีความรู้ในการปลูก ปลูกแล้วไม่
สนใจและ มิวิธีการปลูกจ่ายๆ ไม่ลับซับซ้อนเพียงแต่ไป
สอนดันกล้ามเนื้อพัฒน์ปืนเมือง หรือ “ลูกยาง” มาปลูก
แล้วก็ปล่อยให้กรร่าง มีสภาพเป็นป้ายาง ทำให้ต้นยางไม่
เจริญเติบโตเต็มที่ แคระแกร์วิน ให้ผลผลิตน้อย เมื่อเปรียบ
กับมีกรรมวิธีที่ไม่มีคุณภาพ ไม่รักษาความสะอาด สร้างภัย
ให้เข้าสู่ที่หมักของมาสผ่านน้ำยางทำให้ได้ยางที่ไม่มีคุณภาพ
เมื่อขายจะถูกกดราคา แต่ชาวสวนไม่ขาดทุน เพราะต้นทุน
การผลิตต่ำ ใช้แรงงานในครอบครัว

การค้าขายยาง ก่อน พ.ศ. 2500

เนื่องจากเจ้าของสวนยางพาราในลุ่มน้ำทะเลสาบ
ลงมา ผู้ที่มีสิทธิ์เป็นเจ้าของสวนขนาดเล็ก มีเนื้อที่ปููก
ยางเคลือบ ไม่เกิน 30 ไร่ ใน พ.ศ.2506 ดังนั้นจึงมีปริมาณ
ยางที่จะขายให้ฟ่อค้าจำนวนน้อย ทำให้ขาดอุปทานจัดต่อรอง
ประกอบกับชาวสวนไม่คุ้นเคยกับระบบการค้าขาย การซึ้ง
น้ำหนักซึ่งฟ่อค้าใช้ชั้งคัน ทำให้ถูกโง่ได้ง่าย นอกจากนี้
การคุณนาคมที่ไม่สะดวกทำให้ชาวสวนอยู่ในภาวะจำยอม
ที่จะต้องขายยางผ่านฟ่อค้าคนกลางและตกเป็นฝ่ายเสีย
เบรียบในการซื้อขาย ถูกฟ่อค้ากดราคาครัวรับซื้อ ถูกโง่น้ำหนัก
และถูกฟ่อค้าใช้เลี้เร็ว เหลือมานานาประการเพื่อแสวงหา
กำไรบนความทุกข์ยากของชาวสวนตลอดเวลา

ลักษณะการขายยางของชาวสวนนั้น ส่วนมากจะขายผลผลิตของตนในรูปของยางแผ่นดิบ ส่วนที่เหลือไม่มากนักจะขายในรูปของชียาง เช่น ชียางเส้น ยางก้อน เป็นต้น

พ่อค้าจะรับยางแผ่นดินในลักษณะการเหมาคละ ไม่มีการแยกชั้นยาง ซึ่งนอกจากจะทำให้ชาวสวนเสียเบรียบในการซื้อขายแล้วยังขาดแรงกระตุนในการพัฒนาทำให้ยางมีคุณภาพอีกด้วย

เนื่องจากยางพาราของไทยที่ผลิตได้เกือบทั้งหมด ส่งออกขายต่างประเทศ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้ในช่วงหลังจะมีการพัฒนาอุดหนากรรมเพื่อใช้ยางเป็นวัตถุดินมากขึ้น ตั้งแต่กลางศตวรรษ 2510 เป็นต้นมา แต่ปริมาณการใช้ไม่เกิน ร้อยละ 10 ของปริมาณที่ผลิตได้ในแต่ละปี ดังนั้นความต้องการและราคายางในตลาดโลกจึงส่งผลโดยตรงต่อการกำหนดราคายางภายในประเทศ นอกจานนี้ระบบการค้าผูกขาด ยังเป็นตัวชี้เตือนให้การผันแปรของราคายางไม่เป็นไปตามระบบกลไกของตลาดที่แท้จริง

การค้าขายยางโดยต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง ผ่านระบบการค้าผูกขาดและถูกดราค่าตั้งแต่ระดับน้ำเงิน ระดับกลาง ส่งผลให้ชาวสวนขายยางได้ในราคาก็ต่ำ เมื่อเทียบกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน แม้จะไม่มีตัวเลขยืนยันในช่วงนี้ได้ แต่ความแตกต่างของราคายาง สิงคโปร์กับไทย ใน พ.ศ. 2512 ก็พอจะเห็นแนวโน้มได้ชัดเจน ใน พ.ศ. 2512 ยางแผ่นรวมคันชั้น 1 ของไทย ขายได้ในราคากิโลกรัมละ 8.28 บาท ในขณะที่สิงคโปร์มีการซื้อขายกันในราคากิโลกรัมละ 10.39 บาท มีส่วนต่าง 2.11 บาท ญี่ปุ่น ร้อยละ 25.48 โดยส่วนต่างนี้จะมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ

การที่ชาวสวนตอกอยู่ในฐานะเสียเบรียบในการค้าขายยางพารา ยอมตอกเป็นเบี้ยล่างให้กับพ่อค้ายอมให้เขากดราค้า ใช้เลี้ยวเหลี่ยมจ้อในการซื้อน้ำหนัก เพื่อแสวงหากำไรให้ได้มากที่สุด เป็นเพราะ ประการแรก ชาวสวนไม่คุ้นเคยกับระบบการซื้อน้ำหนักโดยการใช้ชั้งคัน และตัวชั้งคันเองก็มีความเที่ยงตรงน้อย โง่ได้จ่าย เมื่อขายยางชั้นที่ต่ำตามแต่พ่อค้าจะบอกให้ทราบ ประการที่สอง การกดราค้า ชาวสวนไม่ทราบราคาก็แท้จริงของการซื้อขายยางของประเทศไทย เพราะระบบการซื้อขายไม่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะชาวสวนที่อยู่ห่างไกลจะไม่สามารถรับรู้ข่าวสารได้เลย ประการที่สาม ยางพาราปลูกเพื่อขาย กินไม่ได้ ชาวสวนจำเป็นต้องขายไม่ว่าพ่อค้าจะให้ราคากี่ต่ำเพียงใดก็ตาม เพื่อจะได้มีรายได้เพิ่มขึ้น เพื่อ

การใช้จ่ายในครอบครัว

กล่าวได้ว่าการทำสวนยางของลุ่มทะเลสาบสงขลา ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 2440 จนถึง 2500 ชาวสวนต้องดูแลและช่วยเหลือตนเองมาโดยตลอด ในระยะแรกเป็นการปลูกเพื่อเสริมรายได้ แต่เมื่อราคายางเริ่มดีขึ้นในช่วงหลัง ทรงรามโลกครั้งที่ 2 ชาวสวนเริ่มเปลี่ยนเป้าหมายการผลิตจากการปลูกเป็นอาชีพเสริมมาเป็นการปลูกยางพาราเป็นอาชีพหลัก ชาวสวนเริ่มจะทิ้งอาชีพเดิมที่ทำอยู่ และเนื่องจากการทำสวนยางพารามีเป้าหมายเพื่อการจำหน่ายเพียงอย่างเดียว ระบบเงินตราจึงแทรกเข้ามาในอาชีพชาวสวนได้เร็วกว่าชาวนา จะเห็นร่องรอยการใช้เงินเพื่อการผลิตยางมากยิ่งขึ้น ตั้งแต่ใช้เงินซื้อพันธุ์ยางที่ดีและ การเปลี่ยนพันธุ์ยางด้วยวิธีการติดติด

ระบบการตลาดแทรกตัวเข้ามาได้รวดเร็วและเนื่องจากชาวสวนไม่คุ้นเคยกับกลไกตลาด ซึ่งมีความไม่แน่นอนสูงและเต็มไปด้วยเลือดเหลี่ยม การเอาเบรียบจากพ่อค้า ทำให้ชาวสวนตอกเป็นเบี้ยล่างของพ่อค้าอย่างไรก็ตามแม้ว่าจะถูกดราคากลาง ถูกใจงด้วยวิธีการต่างๆ แต่ชาวสวนบางรายยังมีกำไรมีเงินออม เพราะต้นทุนการผลิตต่ำ สามารถส่งถูกเรียนหนังสือและสร้างบ้านใหม่ได้ นอกจากนี้ ชาวสวนยังไม่หันมาทำสวนยางโดยการปลูกพืชเชิงเดียว ภายใต้ภัยในสวนยังไม่มีผลที่จะบริโภคและขายได้ เช่นสะตอ ลูกเนย จึงสามารถดำเนินสถานภาพของตนอยู่ได้ แม้ว่าราคายางจะปรับปรวนเพียงใดก็ตาม เพราะมีไม้ผล มีข้าว มีสัตว์ ซึ่งยังสมบูรณ์อยู่

หากเลี้ยงซีฟไปได้ ระบบเงินตราต้องไม่ทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนทางหายไป การซ่วยเหลือเชื้ออาทรกันยังมีอยู่สูง เพราะระบบเงินตราต้องไม่แทรกตัวถึงขั้นควบคุมปัจจัยการผลิตอย่างแท้จริง ระบบเงินตราส่วนใหญ่จะกระทบกับชีวิตชาวสวนเฉพาะระบบการตลาดเท่านั้น

ดังนั้นระบบทุนนิยมที่เริ่มก่อตัวขึ้นในลุ่มน้ำท่าศาลาส่วนขลາในช่วงนี้ จึงส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและการผลิตของชุมชนไม่มากนัก

ระยะที่สาม สภาฯเศรษฐกิจ ห้องถันลุ่มน้ำท่าศาลา สงขลา^{ตั้งแต่ พ.ศ.2500-2539}

ในช่วง พ.ศ.2500-2539 สภาฯ เศรษฐกิจและวิถีชีวิตของชุมชนทางชุมชนยางพารา ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก many ทั้งนี้เกิดจากชุมชน เปลี่ยนเป้าหมายการผลิต จากการผลิตข้าวเพื่อบริโภคมาเป็นเพื่อการค้าขายอย่างจริงจัง ในขณะเดียวกัน ชุมชนยางพารา ได้เปลี่ยนเป้าหมายการผลิตจากอาชีพเสริมมาเป็นอาชีพหลัก ทำให้ระบบทุนนิยมแทรกตัวเข้ามาในชุมชนอย่างรวดเร็ว ควบคุมเป้าหมายการผลิต ปัจจัยการผลิต ให้เป็นไปตามความต้องการของตลาด ส่งผลกระทบต่อชุมชนและชุมชนยางพาราอย่างกว้างขวาง

สภาฯเศรษฐกิจชุมชน

ในส่วนของชุมชน การตัดสินใจผลิตข้าวเพื่อขายอย่างชัดเจนเริ่มขึ้น หลัง 2490 เนื่องจากจำเป็นต้องใช้เงินเพื่อลับธุรกิจทางเข้าเรียนหนังสือใน

ระดับที่สูงขึ้นเพื่อเลื่อนฐานะตนเองและครอบครัว ซึ่งปรากฏในรูปของการขยายพื้นที่เพาะปลูก การอุดหนุน จ้างและจ้างทำนาของชุมชนที่มีฐานะดี

รัฐเป็นผู้มีส่วนทำให้ชุมชนเข้าสู่วิธีของ เงินตรา เริ่งขึ้น โดยประกาศใช้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติดับที่ ๑ ใน พ.ศ.2504 และอีกหลายฉบับในเวลาต่อมา โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในระยะแรกฯ เน้น การผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าสินค้าสนับสนุนให้ต่างชาติลงทุนในไทย พัฒนาระบบอุตสาหกรรม รัฐมุ่งความติบโตทางเศรษฐกิจของชาติจากรายได้ต่อหัว เป็นหลัก ซึ่งดักกันด้วย ตัวเม็ดเงินเป็นสำคัญ

เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในส่วนของลุ่มน้ำท่าศาลาส่วนขลາ รัฐได้นำความเจริญทางวัฒนธรรมเข้าสู่ท้องถิ่น หลายประการ คือ

1. พัฒนาถนน เชื่อมการคมนาคม ทำให้ผู้คนติดต่อสัมภ์กันได้รวดเร็วและสามารถส่งผลผลิตจากไร่ร้านค้าได้สะดวกยิ่งขึ้น

2.ขยายระบบไฟฟ้าสู่ห้องถินและอำเภอต่างๆ อย่างกว้างขวาง

3. พัฒนาระบบวิทยุกระจายเสียง และตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยขึ้นที่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ใน พ.ศ. 2505 ทำให้ผู้คนลุ่มน้ำท่าศาลาส่วนขลາ เริ่มรับรู้ข่าวสารนอกชุมชนของตนมากขึ้น

การพัฒนาของรัฐเป็นช่องทางให้ วัฒนธรรมเมืองชี้ย้ายย่องผู้มีฐานะร่ำรวย มุ่งแสวงหาวัตถุสิ่งของมาครอบครองเพื่อบ่งบอกฐานะของตน เริ่มแทรกซึมเข้ามาในชุมชนโดยผ่านระบบการสื่อสาร การคมนาคม ระบบการศึกษา และระบบการปกครอง ทำให้ค่านิยมของผู้คนลุ่มน้ำท่าศาลาค่อยๆ เปลี่ยนไป ผู้คนริบคิดถึงการแสวงหา วัตถุ โดยใช้เงินซื้อหาแทนการคิดถึง น้ำใจ และการช่วยเหลือกันและกันเชื้ออาทรสั่งดังเช่นในอดีต

นอกจากนี้ รัฐยังได้เร่งพัฒนาผลผลิตข้าวของชุมชนให้สูงขึ้น โดยการพัฒนาพันธุ์ข้าว เริ่มแนะนำให้ชุมชนใช้ในปี 2505 พัฒนาระบบชลประทาน และตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ใน พ.ศ.2510

การเร่งผลผลิตข้าวเพื่อขายของชุมชน ทำให้พื้นที่ปลูกข้าวขยายเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ก่อนจะเริ่มลดลงตั้งแต่

ต้นทศวรรษ 2530 จาก 1,025,494 ไร่ ใน พ.ศ. 2529 ลดลงเหลือเพียง 805,924 ไร่ ใน พ.ศ. 2539 ลดลงถึงร้อยละ 21.41 ในช่วงระยะเวลาเพียง 10 ปี เท่านั้น เพราะผลของการขายข้าวขาดทุน และการทำนาถูกเข้ามาในพื้นที่การทำนาข้าว ดังแต่ พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา พร้อมๆ กับเกิดปัญหาจากการผลิตข้าวเพื่อขายมากมาย ดังนี้

1. ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นดินและระบบ
นิเวศน์ส่วนเสียไป

การผลิตข้าวเพื่อขายทำให้ชาวนาไม่สามารถพึ่งพิงทรัพยากร่วยในท้องถิ่นได้อよ่งเพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นแรงงานภายนครครอบครัว ญาติมิตร สัดว์เลี้ยง ต้องหันไปพึ่งพิงทรัพยากร่วยนอกชุมชน เช่น รถไถ ข้าวพันธุ์ใหม่ปัจจุบันและยาฆ่าแมลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อความคุ้มสมบูรณ์ และระบบนิเวศน์ของลุมน้ำที่เหลาบสูงข้าวย่างกว้างขวาง คันเนื่องมาจากที่ชาวนาใช้ปัจจัยการผลิตเหล่านี้อย่างไม่ระมัดระวังและมากเกินความจำเป็น ซึ่งพอจะกล่าวถึงได้ดังนี้

1.1 ຂອບໃຈ

การใช้รัถได้ช่วยในการถอดนา ทำให้ชารนาประยุค เวลาและแรงงานของตนในการทำงานได้มาก ชานาไม่ต้องตันนอนตั้งแต่ย่างรุ่งเพื่อจูงวัวควายไปกิน สอ (กินหญ้า) ไม่ต้องตรากรตรำใช้แรงงานของตนและสัตว์เลี้ยงในการถอดนาอย่างหนักในแต่ละฤดูกาลผลิตเม้มอนเช่นในอดีตที่ผ่านมา แต่การใช้รัถถอดนาอย่างเพริ่ห้ายานกระทั้งเลิกใช้วัวควายถอดนาไปในที่สุด เกิดผลเสียต่อการทำการอย่างน้อย 2 ประการ ประการแรก ทำให้ความสมบูรณ์ของดินในพื้นที่นาสูญเสียไป เพราะรถได้ ไถลีกลงไปในดินประมาณ 50 เซนติเมตร (ใช้วัวได้ ไถลีกลงไปในดินประมาณ 15 เซนติเมตร) พลิกເคาดินเลขข้างล่างขึ้นมาข้างบน ส่วนหน้าดินอุดมสมบูรณ์ถูกอกกลบลับไปอยู่ชั้นล่าง ทำให้หน้าดินเสียความสมบูรณ์ไป ตันข้าวไม่สามารถใช้อาหารจากความสมบูรณ์ที่อยู่ด้านล่างได้ เพราะตันข้าวจะเจริญงอกงามในระดับความลึกของดินประมาณ 20-30 เซนติเมตร เท่านั้น นอกจากนี้การเลิกใช้วัวควายโดยลื้น เชิงทำให้ความสมบูรณ์ของดินที่เกิดจากมูลวัวควายในไร่นาต้องลดลงเสียไปเป็นกัน ประการที่สอง การใช้รัถได้ ถอดนา

นออกจากทำให้ดันทุกการผลิตเพิ่มสูง
ขึ้นแล้วยังทำให้ความช่วยเหลือซึ่งกัน
และกันของคนในสังคม ความเชื่อ
อาทรอต์อันเริ่มจีดจากลง โดยมีเงิน
ตราและเครื่องจักรเข้ามาแทรก
ระหว่างกลาง เพราะชานาเริ่มหันไป
ใช้เงินจ้างเครื่องจักรมาดำเนินงานของตน
แทนการขอความช่วยเหลือซึ่งกันและ
กันดังเช่นในอดีต เป็นสัญญาณบ่งชี้
อย่างชัดเจนว่า ชานาเริ่มลดการพึ่ง
พิงปัจจัยการผลิตภายนอกชุมชน เช่น
แรงงานในครอบครัว ญาติมิตร และ
ลัตต์เลี้ยง ซึ่งตนสามารถควบคุมได้ และ
หันไปพึ่งปัจจัยภายนอกชุมชน ซึ่ง
นอกจากร้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นแล้ว
ยังเสี่ยงต่อการขาดทุนเมื่อขายผลผลิต
ได้รากาต่ออีกด้วย

1.2 ข้าวพันธุ์ใหม่ ปุ๋ยและยาฆ่าแมลง

ข้าวพันธุ์ใหม่ของศูนย์วิจัยข้าว
ถึงแม้จะให้ผลผลิตสูง แต่มีความ
ต้านทานโรคต่ำ โรคแมลงรบกวนมาก
ชាតนาเจ้าเป็นต้องใช้สารเคมีและยา
ฆ่าแมลงในฤดูเพาะปลูก ทำให้ระบบ
นิเวศน์ในเรือนเริ่มเปลี่ยนไป จนลินทรีย์
ในดินถูกสารเคมีและยาฆ่าแมลงทำลาย
ดินขาดสภาพความสมบูรณ์ นอกจาก
นี้การใช้ปุ๋ยเคมี เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว
ให้อยู่ในระดับเท่าเดิมหรือสูงกว่า ก็
ต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ เมื่อ
ใช้ไปนานๆ จะทำให้ดินจับตัวแน่น
ความสมดุลในดินสูญเสียไป ดินเสื่อม
สภาพเร็วขึ้น การทำนาเพื่อให้ได้
ผลผลิตสูง โดยไม่ใช้ปุ๋ยเคมีเป็นสิ่งที่
เป็นไปได้ยาก จากการสัมภาษณ์
ชาวนาแล้วให้ฟังว่า การทำนาต้องใส่

ปุ๋ยเคมีท้าไม่ได้ข้าวไม่มีขี้น

กล่าวได้ว่า การใช้ข้าวพันธุ์ใหม่ การใช้ปุ๋ยเคมี และยาฆ่าแมลง ส่งผลกระทบต่อวิธีการผลิตและวิถีชีวิตของชาวนาอย่างน้อย 2 ประการ ประการแรก ระบบเกษตรของลุ่มน้ำที่เปล่าบ้านสูญเสียไป ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความสมดุลธรรมของห้องถัง เพราะด้านหนึ่ง ทั้งสัตว์บก สัตว์น้ำ และสัตว์ป่าลดปริมาณลงอย่างรวดเร็วจากพิษภัยของยาฆ่าแมลงและปุ๋ยเคมีที่ชาวนาใช้ในการบำรุงดันข้าวและปราบศัตรูพืชอย่างไม่ระมัดระวัง อีกด้านหนึ่งสภาพของดินเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว ชาวนาต้องใช้ปุ๋ยเคมีเพิ่มขึ้น เพื่อรักษาและดับการผลิตในเรือนไก่ไม่ให้ตอกต่ำลงไป หมายถึงว่า ชาวนาจะต้องใช้เงินมากขึ้นในการซื้อหาปัจจัยการผลิตและอาหารมากขึ้น เนื่องจากทรัพยากรเหล่านี้ลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องใช้เงินซื้อหาจากนอกห้องที่ของตน ประการที่สอง การใช้ข้าวพันธุ์ใหม่ยังกระทบต่อวัฒนธรรมการเก็บเกี่ยวข้าวแบบดั้งเดิมอีกด้วย คือ พันธุ์ข้าวส่วนใหญ่ต้นเตี้ยไม่เหมาะที่จะเก็บกับ กระแส

ชาวนาจึงเริ่มหันไปใช้ เดียว เก็บเกี่ยวแทน ซึ่งนอกจากจะยุ่งยากในการนวด เพราะซังข้าวมานวดลำบากแล้ว การเก็บข้าวในเรือนข้าว เช่นในอดีตก็มีปัญหาด้วยเพรากการใช้คีบวนเก็บข้าว ต้องนวดแล้วใส่กระสอบจึงจะนำไปเก็บหรือขายต่อ ซึ่งไม่สามารถเก็บไว้เป็นเลียง เป็น лом เช่นในอดีตได้ เริ่มส่งผลกระทบต่อการทำพิธีเช่นสรวงแม่โพสพอีกด้วย ความรู้สึกต่อแม่โพสพเริ่มสั้นคลอน เมื่อเงินตราในระบบ

ทุนนิยมเข้ามามีบทบาทในชีวิตชาวนามากขึ้น ต้นทุนการผลิตก็สูงขึ้น ค่าใช้จ่ายในการซื้อข้าวปลาอาหารเริ่มสูงขึ้น เพราะความสมดุลธรรมของทรัพยากรในลุ่มน้ำลดลงไป ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการแสวงหา วัตถุ ตามแบบฉบับวัฒนธรรมเมืองทำให้ชาวนาต้องเร่งรีบทำงาน เก็บเกี่ยวและขายข้าว ตั้งแต่ข้าวอยู่ในเรนา ซึ่งเห็นได้ชัดเจนเมื่อมีรถเกี่ยวข้าว เข้ามาทำงานที่เทนแรงงานคน ตั้งแต่ปลายทศวรรษ 2530 การทำ ขัวัญข้าว ซึ่งเป็นสิ่งมีค่าอย่างของชาวนาเริ่มเสื่อมคลายลงตั้งแต่เมื่อเปลี่ยนวิธีเก็บข้าวด้วยเดียว ลอมข้าว เรือนข้าวเริ่ม หมดความสำคัญและหมดไปพร้อมๆ กับการเข้ามายัง รถเกี่ยวข้าว

2.ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน เริ่มจิตใจกลาง

การผลิตข้าวเพื่อขายและการบริโภคแบบวัฒนธรรมเมืองทำให้ เงิน แทรกตัวเข้ามาในชุมชนอย่างรวดเร็ว ชาวนาเริ่มต้องการเงินเพื่อซื้อหาเครื่องอุปโภคและบริโภคที่เกินความจำเป็นในชีวิตประจำวันตามวัฒนธรรมเมือง เช่น วิทยุ โทรศัพท์ หม้อหุงข้าวไฟฟ้า เป็นต้น ในขณะเดียวกันเพื่อหาเงินให้ได้มากขึ้น ชาวนาเริ่มปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิต เพื่อเพิ่มผลผลิตของตน นำผลผลิตไปขายในตลาดและส่งหากำไรในรูปของตัวเงินจากภาระผลผลิตของตน การที่เงินเข้ามายังครอบครุณวิถีชีวิตมากขึ้น ทำให้ความสัมพันธ์ในชุมชนทั้งด้านการผลิต ด้านสังคม เวิ่งทางหาย การออกป่า ซ้อมือ ถูกแทนที่ด้วยการใช้เงินจ้าง ชุมชนที่เคยเกาตัวกันแน่น เอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เริ่มอ่อนแอ ผู้คนเริ่มมองหา เงิน เพื่อ

แสงหน้าปัจจัยการผลิตและการบริโภคแบบบัวมณฑร์เมืองแทนการแสวงหา น้ำใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีงาม อย่างยิ่งผู้คนในชุมชนเข้าด้วยกัน แบ่งปัน ปกป้องทั้งชีวิตและทรัพย์สินของกันและกัน แต่กลับเริ่มจากหายไปอย่างน่าเสียดาย

3. การขายข้าวขาดทุน

การผลิตข้าวเพื่อขายของชานาโดยพิพิธทรัพยากร ภายนอกชุมชนอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็น รถໄด ข้าวพันธุ์ใหม่ ยางฯแมลง ปูย ทำให้นั่นทุนการผลิตสูงขึ้น ในขณะที่ความสมบูรณ์ในลุ่มน้ำลดลงอย่างรวดเร็ว ชานาต้องใช้เงินซื้อห้าทั้งปัจจัยการผลิตและสิ่งของอุปโภคบริโภค เมื่อขายข้าวถูกพ่อค้าเออเบรียบ กดราคา โคง้ำหนัก บางครั้งต้องขายในราคากลางๆ ต้องขาดทุน เห็นได้ชัดใน พ.ศ.2532 จากการสำรวจของสำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง ชานามีต้นทุนการผลิตข้าวเกวียนละ 3,645 บาท ขายข้าวเปลือกร้อยละ 25 หลังคุณภาพผลิตได้ราคาเพียงเกวียนละ 3,575 บาท ต้องขาดทุนเกวียนละ 70 บาท เป็นต้น นอกจากนี้การทำนายสุ่มเสี่ยงตลอดเวลาเนื่องจากระบบประทานไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีน้ำเพียงพอในฤดูแล้งทำให้ ข้าวม้าน ส่วนในฤดูฝนชานาไม่สามารถป้องกันอุทกภัยเมื่อฝนตกหนัก น้ำหลักทำให้น้ำล้ม ชานาประสบความเสียหาย ต้องกู้หนี้มีมีสินมาใช้จ่ายในครอบครัวและผลิตข้าวในฤดูเพาะปลูกต่อไป ชีวิตชานาที่เคยอยู่อย่างเรียบง่าย ผ่อนคลาย จะเริ่มเครียดและถูกบังการด้วยเงินและตลาดอย่างหนักขึ้นเรื่อยๆ

นอกจากนี้การผลิตข้าวเพื่อขายยังสร้างปัญหาสำคัญให้เกิดขึ้นในระบบการผลิตข้าวอีกด้วย คือ การถือครองที่ดินของชานาลดลงไปเหลือเพียง 1-5 ไร่ สูงถึงร้อยละ 42.82 ในพ.ศ.2529 ทั้งนี้นอกจากเกิดจากการขายข้าวขาดทุนแล้ว ยังเกิดจากที่ดินหลุดจำนำของเนื่องจากส่งเสียบุตรหลานเรียนหนังสือ เกิดจากการแบ่งมรดก บางส่วนเกิดจากการพนัน สองผลให้ผลผลิตข้าวมีไม่เพียงพอที่จะเลี้ยงชีพได้ นอกจากนี้การขายข้าวขาดทุน ทำให้ชานามีเงินไม่พอใช้จ่าย มีหนี้สินเพิ่มขึ้นจากการทำงานเป็นแรงผลักดันให้เร่งงานหนักสาหัสเรื่องของตนเอง หลาย คนที่มีการศึกษาจะออกไปรับราชการหรือทำงานเอกสารในเมือง บางคนออกไปทำงานโรงงาน โดยคนเหล่านี้ไม่

ยอมกลับมาทำงานอีกเลย แม้แต่ผู้ที่ได้รับการศึกษาดี ว่างงานกลับมาบ้านก็ไม่ยอมทำงาน เพราะรู้สึกเป็นงานที่เหนื่อยยากและไร้เกียรติ ทำไปก็มีแต่ขาดทุน เต็มไปด้วยหนี้สิน

ดังนั้นสภาพเศรษฐกิจของชานา หลังจากผลิตข้าวเพื่อขาย ไม่ได้ช่วยให้ชานามีสภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตรงข้ามกลับทำให้ชีวิตของชานาเต็มไปด้วยปัญหา มีหนี้สินนานัปการ ส่งผลให้คนหนุ่มสาวไม่ยอมทำงาน ชานาที่ทำอยู่บางรายปลูกเพื่อบริโภคเท่านั้น บางรายยังทำงานต่อไปทั้งที่ขาดทุน เพราะไม่ทราบจะไปประกอบอาชีพอะไร บางรายหันไปประกอบอาชีพอื่น เช่น ใช้พื้นที่นาปลูกยางพารา ผลไม้ หรือเพาะเห็ดขาย เป็นต้น ปัญหาของชานาลุ่มน้ำทะเลขสถาบันฯ จึงน่าเป็นห่วงและจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วนต่อไป

สภาพเศรษฐกิจชานาสวนยางพารา

การปลูกทดแทนยางพันธุ์พื้นเมืองด้วยยางพันธุ์ดี

หลังสงครามโลกครั้งที่ 二 ชาวสวนยางพาราเริ่มเปลี่ยนแปลงเป้าหมายการผลิตยาง จากการปลูกเป็นอาชีพเสริมหันมาทำเป็นอาชีพหลักมากขึ้น ซึ่งนอกจากทำให้ชาวสวนยางเริ่มເຄาใจ ใส่การทำสวนยางของตนมากขึ้นแล้ว ยังเป็นแรงจูงใจให้มีการขยายพื้นที่ปลูกยางเพิ่มขึ้นอีกด้วย ในขณะเดียวกันรัฐบาลชี้มูลองเห็นว่า ยางจะเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญและทำรายได้ให้กับรัฐบาลอย่างดีต่อไปในอนาคต

ได้ให้ความสนใจที่จะพัฒนาการผลิตยางให้มีคุณภาพมากขึ้น ประกอบกับหลังจากที่ยางพารากลายเป็นสินค้าส่งออกอันดับ 2 ของชาติข้าว ใน พ.ศ. 2498 ได้เป็นตัวกระตุ้นสำคัญที่ทำให้รัฐตัดสินใจเข้ามาแทรกแซงกระบวนการผลิตยางเริ่มขึ้น โดยมุ่งที่จะพัฒนาการผลิตยางให้มีประสิทธิภาพในทุกขั้นตอนการผลิต ตั้งแต่การคัดเลือกพันธุ์ การปลูก การบำรุงรักษา การเก็บดูแล และการแปรรูปยาง

ใน พ.ศ. 2503 รัฐประการคําใช้พระราชบัญญัติ กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง พุทธศักราช 2503 ซึ่งต่อมาได้แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2505 ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2518 และฉบับที่ 4 พ.ศ. 2530 ซึ่งยังใช้ต่อมาจนถึงปัจจุบันนี้

หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติของทุนสงเคราะห์ การทำสวนยางคือ ต้องการจะสนับสนุนให้ชาวสวนยางปลูกยางพันธุ์ดีแทนที่ยางพันธุ์พื้นเมือง ซึ่งให้ผลผลิตต่ำ เนื่องจากเพียงประมาณปีละ 60 กิโลกรัมต่อไร่ ในขณะที่ยางพันธุ์ดีให้ผลผลิตสูงกว่ามากโดยเฉพาะพันธุ์ RRIM 600 ให้ผลผลิตสูงถึงเฉลี่ยปีละ 200-250 กิโลกรัมต่อไร่

ดังนั้น รัฐจึงได้ใช้มาตรการกระตุ้นให้ชาวสวนปลูกทดแทนยางพันธุ์พื้นเมืองด้วยยางพันธุ์ดี โดยการให้เงินช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่จะปลูกยางทดแทน สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการดำเนินการครั้งนี้รัฐให้ไว้ 50% เก็บเงินสงเคราะห์เพื่อการปลูกแทน (Cess) จากผู้ส่งออกมาเป็นค่าใช้จ่ายในการ

ดำเนินงาน

ในการปลูกทดแทนนั้น กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ได้กำหนดเงื่อนไขที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวสวนยางขนาดเล็กเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ชาวสวนยางพาราที่ขอรับการสงเคราะห์ต้องคืนต้นยางเก่าและไม้ผลอื่นๆ หมัดทั้งสวน ถ้าชาวสวนรายได้เงินไม้ผลໄว้ กองทุนจะตัดพื้นที่สวนนั้นออกไป แต่เนื่องจากไม่ผลไม้ได้ระบุตัวอยู่เป็นหย่อมๆ แต่ขึ้นกระจาบไปทั่วทั้งสวน ถ้าเงินไม้ผลໄว้ชาวสวนก็แทบจะไม่มีพื้นที่เหลือปลูกยางทดแทน และคงได้เงินช่วยเหลือเพื่อการปลูกแทนเพียงเล็กน้อย ดังนั้น ชาวสวนจึงต้องจำใจคืนต้นยางเก่าและไม้ผลอื่นๆ ทั้งสวนสูญเสียรายได้ที่ควรจะได้จากการปลูกในสวนยางไปอย่างสิ้นเชิง

กล่าวได้ว่า การที่ท่านว่างงานรัฐบาลบังคับให้ชาวสวนยางปลูกพืชเชิงเดียวเพื่อหวังผลในการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น โดยไม่คำนึงถึงวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวสวนที่กำร雍อยู่มาช้านาน ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวสวนยางพาราค่อนข้างมาก ต้องเดือดร้อนเพราะไร ได้ส่วนหนึ่งที่ต้องสูญเสียไปจากการคืนไม้ผลที่เคยเป็นแหล่งรายได้จุนเจือครอบครัวมาโดยตลอด นอกจากนี้ทำให้วิถีชาวสวนผูกติดอยู่กับตลาดมากยิ่งขึ้น เพราะยางพาราปลูกเพื่อขายเพียงอย่างเดียว

ดังนั้นการขันลงของราคายาง การกดราคาของ พ่อค้าการโภคหนังสือ ล้วนส่งผลต่อกำไร ขาดทุน ของชาวสวนยางพาราทั้งสิ้น โดยเฉพาะราคายางของไทยซึ่งขึ้นลงตามราคายางและความต้องการของตลาดโลก ถ้าราคายางตกลงมากๆ ชาวสวนยางจะขายผลผลิตของตนได้ไม่คุ้มทุน และเมื่อเกิดเช่นนี้ขึ้นบ่อยครั้ง นานวันเข้าเงินออมที่เก็บไว้ก็จะไม่เพียงพอ กับการใช้จ่ายในครอบครัว ซึ่งเป็นรายจ่ายประจำ จำเป็นต้องกู้หนี้ยืมสินจากผู้อื่นหรือธนาคารโดยเฉพาะธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น ซึ่งถ้าหากกองทุนไม่บังคับให้คืนไม้ผลในสวนยาง ก็จะสามารถนำผลลัพธ์มาขายจุนเจือครอบครัว ช่วยให้การเดียงซีฟื้นขึ้น อาจไม่ต้องกู้หนี้ยืมสินให้เป็นภาระแก่ครอบครัว

นอกจากนี้การขยายพื้นที่ปลูกยาง ตั้งแต่หลังสกุรุมโลกครั้งที่ 2 ทำให้ที่ดินมีราคาแพง มีส่วนสำคัญในการทำให้การถือครองที่ดินเพื่อปลูกยางพาราลด

จำนวนลง เพราฯราคาก็ติดเป็นแรงจูงใจให้ชาวสวนแบ่งที่ติดขายเพื่อเอาเงินมาใช้จ่ายในครอบครัวหรือส่งบุตรหลานเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้วัฒนธรรมการแบ่งทรัพย์สมบัติให้ลูกในบริมานที่ใกล้เคียงกัน ทำให้พื้นที่ลุดขนาดลงอย่างรวดเร็ว ปรากฏว่าการถือครองที่ดินของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ใน พ.ศ.2506 ซึ่งส่วนใหญ่ถือครองดินสวนยางพารามีเกิน 30 ไร่ ลดลงเหลือเพียงไม่เกิน 16 ไร่ ใน พ.ศ.2529 โดยมีแนวโน้มจะลดลงเรื่อยๆ จนมีขนาดเหลือเพียงไม่เกิน 10 ไร่ โดยเฉพาะที่สูงคลาสูงถึงร้อยละ 47.8 ใน พ.ศ.2531 ทำให้ผลผลิตที่ได้รับไม่พอ กับการใช้จ่ายในครอบครัว เพราฯการทำสวนยาง ถ้ามีพื้นที่เพาะปลูกต่ำกว่า 10 ไร่ แรงงานในครอบครัวจะต้องประกอบอาชีพเสริมจึงจะสามารถดำรงชีพอยู่ได้ ในสภาพปัจจุบัน อาชีพการทำสวนยางพารามีขนาดเล็ก ซึ่งเคยเป็นอาชีพหลักของคนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอยู่ฯ ลดความสำคัญลงไป ผู้คนไม่สามารถพึ่งพิงสวนยางพาราเพื่อเลี้ยงชีพได้ เพียงอย่างเดียว ต้องหาอาชีพอื่นเสริม บางรายหันไปทำสวนผลไม้ซึ่งให้กำไรต่ำกว่า อนาคตการทำสวนยางพาราในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาจึงไม่สดใสนัก

การค้าขายยางพารา

ราคายางภายในประเทศจะแก่วงตัวขึ้นลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งจากปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอกนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการใช้ยางของประเทศผู้บริโภคและปริมาณยางในตลาดโลก ถ้าผู้บริโภคต้องการใช้ยางมากแต่ปริมาณยางในตลาดมีน้อย ราคายางจะสูงในทางตรงกันข้ามถ้าผู้บริโภคต้องการใช้ยางน้อยแต่ปริมาณยางในตลาดมีมาก ราคายางจะตกต่ำ ผู้ผลิตจะถูกกดราคาจากผู้บริโภคอย่างแน่นอน ดังนั้นพื้อรากษาเสียรากพืชของราษฎรชาวไทย จึงได้เข้าเป็นสมาชิกองค์กรยางธรรมชาติระหว่างประเทศ (INRO = International Natural Rubber Organization) เพื่อแทรกแซงระบบการค้ายางของโลก เมื่อประมาณต้นทศวรรษ 2520 และเริ่มดำเนินงานปี พ.ศ.2522 ส่วนปัจจัยภายในเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น การค้าผูกขาดทำให้พ่อค้ากัดราคาบัวซื้อจากชาวสวนได้ตามใจชอบ นโยบายภาษีของรัฐทั้งการเก็บภาษีจากการส่งออกยาง

พารา และภาษีสมบทกองทุนสงเคราะห์ การทำสวนยาง ซึ่งเป็นระบบภาษีที่เก็บจากพ่อค้าส่งออกทับช้อนกันพ่อค้าได้นำภาษีเหล่านี้มาเพิ่มเป็นต้นทุน การผลิตแล้วผลลัพธ์ภาระให้กับชาวสวน ทำให้ชาวสวนขายยางได้ราคาต่ำ และการที่ต้องขายยางผ่านคนกลางอย่างน้อย 3 ขั้นตอน คือ พ่อค้าเร่ พ่อค้าในหมู่บ้าน พ่อค้าในเมือง โรงรมและพ่อค้าส่งออก ถูกพ่อค้าเอากำไรอย่างมาก ถึงกับทำให้ชาวสวนขายยางขาดทุน เนื่องได้จากการสำรวจการผลิตยางแผ่นดินของสถาบันวิจัยยาง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ใน พ.ศ.2534 ชาวสวนยางพารามีต้นทุนการผลิตยาง กิโลกรัมละ 15.88 บาท ขายได้เพียงกิโลกรัมละ 17.57 บาท เหลือเงินจากการขายยางเพียง กิโลกรัมละ 1.69 บาท เท่านั้น ซึ่งไม่เพียงพอต่อการดำเนินชีพของชาวสวนยางขนาดเล็กอย่างแน่นอน ชาวสวนยางจึงเดือดร้อนอย่างหนัก จนถึงขั้นเดินขบวนประท้วงรัฐบาลเพื่อเร่งรัดให้ความช่วยเหลือโดยด่วน ก่อตัวได้ว่า หลังจากชาวสวนเปลี่ยนเป็นmanyak การผลิตจากผลิตเป็นอาชีพเสริมกลับเป็นอาชีพหลักไม่ได้ช่วยให้ชาวสวนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งร้ายกาลับมีหนี้สินเพิ่มพูนขึ้นจากการซื้อหาปัจจัยการผลิตที่มีราคาสูงขึ้นโดยเฉพาะที่ดินมีราคาสูงขึ้นมาก ชาวสวนที่มีฐานะไม่ดีนัก จะไม่มีความสามารถในการที่จะซื้อที่ดินเพิ่มเติมเพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มผลผลิตของตน การที่จะบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ หรือเขตราชพัณฑุรัฐฯ ป่าเหมือนเช่นที่เคยทำในอดีต เป็นสิ่ง

ที่ทำได้ยากมากในปัจจุบันนี้ เพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐบังคับใช้กฎหมายเข้มงวดขึ้น นอกจากนี้ขนาดของที่ดินที่ชาวสวนถือครองอยู่ มีโอกาสที่จะลดลงได้สูงมากทำให้ผลผลิตที่ได้มีเพียงพอกับการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นผลจากการแบ่งครดิตให้ลูกหนาติ การจำนำที่ดินหรือขายเพื่อให้ลูกหนาติได้เรียนสูงขึ้น หรือเพื่อรักษาอาชีวะเจ็บป่วยของตนเองที่ดินหลุดจำนำ ล้วนส่งผลต่อการลดขนาดของที่ดินทั้งสิ้น ที่สำคัญระบบการค้ายางผูกขาดของตลาดยางไทย ส่งผลให้ชาวสวนขายผลผลิตของตนได้ในราคาน้ำดี ไม่สามารถขายผลผลิตน้อยมาก ความสามารถในการออมเพื่อสะสมทุนเกิดขึ้นได้ยาก เนื่องที่ได้รับจากการขายยางก็พอที่จะหดตัวเลี้ยงครอบครัวไปนานๆ หนึ่งเท่านั้น ดังนั้นชาวสวนจึงต้องดันตนเพื่อความอยู่รอดของตนเองและครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาคุณภาพยางแผ่น รวมกลุ่มกันขยายยางแผ่น เพื่อให้มีอำนาจต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง และชาวสวนส่วนใหญ่จะต้องพยายามหาอาชีพเสริมเพื่อทำงานเสริมเพื่อหารายได้ในสภาพปัจจุบัน ที่สำคัญคือ หนุ่มสาวไม่ยอมทำสวนเพราะขาดทุน และคิดว่าการทำสวนเหนื่อยยากและไร้เกียรติ

สรุปได้ว่าการปลูกข้าว เพื่อขาย และการผลิตยางพาราเป็นอาชีพหลักทำให้ระบบพืชเศรษฐกิจตัวเข้ามาในชุมชนควบคุมเป้าหมายการผลิต ปัจจัยการผลิต ให้เป็นไปตามความต้องการของตลาด ชาวนาและชาวสวนไม่สามารถ

พึงพิงทรัพยากรภายในท้องถิ่นได้อีกด้วยไป ไม่ว่าคนทัวร์พยากรธรรมชาติ สัตว์เลี้ยง ทำให้วิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนไปจากชีวิตที่เคยอยู่อย่างเรียบง่าย ผ่อนคลาย ไปสู่ชีวิตที่สับสน เคร่งเครียด ต้องดันตนตลอดเวลาเพื่อหาเงินมาใช้หนี้สินและใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

สรุป

สภาพชีวิตของชาวนา-ชาวสวนยางในอดีต มีชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย ผู้อพนอยู่กับธรรมชาติ พึงพิงธรรมชาติ หาอาหาร เช่น ปลา สัตว์ป่า สมุนไพรมาใช้เพื่อการดำรงชีพ มีการปลูกข้าวเพื่อบริโภค มีการผลิตที่ไม่สับสนห้อน ใช้แรงงานคนในครอบครัว แรงงานสัตว์เลี้ยง และเครื่องมือการผลิตง่ายๆ มีการพึงพิงกันสูงในหมู่เครือญาติ เพื่อนฝูง ยึดโยงกันด้วยสายใยเยาวชนธรรม เป็นวัฒนธรรมของความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เอื้ออาทรต่อกันร่วมพิทักษ์และปกป้องชีวิตทรัพย์สินของกันและกัน มีความเชื่อร่วมกัน และมีจิตวิญญาณเชื่อมโยงระหว่างผู้คน กับความเชื่อนั้นได้อย่างแนบสนิท เห็นได้ชัด ในกรณีชาวนาเชื่อเรื่อง แมโพสพ อย่างลึกซึ้งและศรัทธาอย่างสห翁ขอมาให้เห็นชัดเจน ในพิธีทำ ขวัญข้าว เพื่อนบูชาแมโพสพ ซึ่งมีการอันเชิญ แมโพสพ มาสถิตย์ในขวัญข้าว

วัฒนธรรมและความเชื่อที่อยู่ในวิถีชีวิตของชาวนาในอดีตเช่นนี้ เป็นสิ่งที่ยึดโยงจิตใจของชาวนา กับอาชีพที่ตนทำอยู่ การทำนาจึงมีความหมายไม่เพียงแค่การผลิตเพื่อบริโภคหรือเพื่อขาย แต่เป็นวิถีชีวิตที่เป็นองค์รวม เชื่อมโยงอาชีพและความเป็นอยู่ของตน กับธรรมชาติ ศาสนา และความเชื่อ ซึ่งเป็นมิติลึกซึ้งทางจิตวิญญาณ ที่ทำให้อาชีพทำนาในอดีตเป็นอาชีพที่มีความหมายพิเศษในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย

หลังจากชาวนา-ชาวสวนยางพารา เริ่มผลิตข้าวและยางพาราเพื่อขาย ประมาณต้นทศวรรษ 2470 ตลาดและเงินเริ่มมีบทบาท และค่อยๆ แทรกตัวเข้ามาในชุมชน แต่ตลาดไม่เข้ากับสามารถทางวิถีชีวิตของชาวนา-ชาวสวนยางพาราได้ ตลาดเพียงควบคุมด้านการซื้อขายผลผลิต เพราะชาวนาอย่างไม่ได้เปลี่ยนปัจจัยการผลิต และความจำเป็นในการใช้เงินยังมีมากนัก เนื่องจากทรัพยากรยัง

มีความสมบูรณ์อยู่มาก ชawan - ชาawan yangพารา ยังสามารถแสดงหามาบritoicได้โดยไม่ต้องใช้เงินซื้อหา ฉะนั้น วิถีชีวิตและวิธีการผลิตจึงยังเหมือนเดิม มีการเคลื่อนเปลี่ยนเพียงเล็กน้อยในช่วงทศวรรษ 2490 เป็นต้นมา เมื่อ ชawan - ชาawan ต้องการส่งบุตรหลานศึกษาสูงขึ้น เพื่อเลื่อนฐานะของตนในสังคม ความจำเป็นต้องใช้เงินจึงเริ่มมีขึ้น การเมืองนี้สน การสูญเสียกรุงสหทิพทิดนเริ่มปรากฏ ร่องรอยให้เห็น

ช่วงการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน เกิดขึ้นหลัง พ.ศ.2503 เมื่อรัฐประการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 และต่อมาอีกหลายฉบับ มุ่งเน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยวัดกันที่การเพิ่มน้ำหนักรายได้ต่อหัวของประชากรภายในประเทศ โดยมีตัวเงินเป็นครรชนี้ วัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของชาติ และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว รัฐได้เร่งสร้างความเจริญทางด้านวัสดุ เพื่อเป็น ragazzi ของการพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตตามระบบทุนนิยม ถาวรตั้งต่อไป ภายใต้การบริหารของ “ทันสมัย” ตามแบบฉบับของระบบทุนนิยม ไม่ว่าจะเป็นเช่นชลประทาน ไฟฟ้า ถนน วิทยุกระจายเสียง หรือแม้แต่วิทยุโทรทัศน์ สิ่งเหล่านี้ทำให้ “วัฒนธรรมเมือง” ซึ่งมีเชิงของระบบทุนนิยมทับซ้อนอยู่ แทรกตัวเข้ามาในชุมชนได้เร็วขึ้น วัฒนธรรมเมืองมุ่งเน้นความเจริญทางด้านวัสดุ วัสดุคุณค่าของคนด้วยความร่วงราวย และแสวงหาวัสดุมาประดับบารมี สิ่งเหล่านี้ต้องใช้เงินซื้อทั้งสิ้น เงินจึงแทรกตัวเข้ามาในชุมชนพร้อมๆ กับ ค่านิยมของชawan - ชาawan yangพารา ที่ค่อยๆ เริ่มเปลี่ยนไป

เงิน เริ่มเป็นบทบาทมากยิ่งขึ้นในชีวิตประจำวัน ชawan - ชาawan เริ่มต้องการเงินมากขึ้น เพื่อซื้อหาเครื่องอุปโภคและบริโภคที่เกินความจำเป็นในชีวิตประจำวันตามวัฒนธรรมเมือง เช่น วิทยุโทรทัศน์ หม้อหุงข้าวไฟฟ้า เตาแก๊ส เป็นต้น วิถีชีวิตค่อยๆ เริ่มเปลี่ยน ชawan - ชาawan เริ่มจะถูกจับและตลาดเข้าควบคุมชีวิตมากขึ้น เมื่อชawan - ชาawan เริ่มปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิต ไม่ว่าจะเป็น ข้าวพันธุ์ใหม่ ยางพันธุ์ รถไถ ปุ๋ยและยาฆ่าแมลง เพื่อเร่งผลผลิตของตนให้สูงขึ้น ทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต และขยายพื้นที่การเพาะปลูก เพื่อนำผลผลิตไปขายในตลาดแสวงหากำไรในรูปของตัวเงินจากการขายผลผลิต

ของตน ซึ่งสูมเสียงมากขึ้น เพราะตลาดมีความไม่แน่นอนสูง บางครั้ง ชawan - ชาawan ขายผลผลิตได้ราคาต่ำหรือเกิดภัยธรรมชาติ ไม่ว่าจาก พายุ น้ำท่วม ทำให้ นำล้ม หรือ ข้าวมันล้วนทำให้ชawan - ชาawan ขาดทุนทั้งสิ้น ในขณะเดียวกัน ชawan - ชาawan ก็ไม่สามารถพึงพิงความอดทนสมบูรณ์ของกลุ่มน้ำทະເລສາບ ลงมาได้ตั้งแต่ในอดีต เพราะความสมบูรณ์เหล่านี้ส่วนหนึ่งถูกทำลายลงด้วยการกระทำการของชawan - ชาawan ยางพาราเองที่ใช้สารเคมีไม่ว่าจะเป็นปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าแมลง อย่างไรก็ตาม พอดีทำลายระบบภูมิคุ้มกัน ทำลายชีวิตสัตว์ จนความสมบูรณ์ค่อยๆ หายไป ไม่สามารถช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันได้อีกต่อไป เพราะต้องซื้อหาด้วยเงินทั้งสิ้น วิถีชีวิตของชawan - ชาawan ผูกติดอยู่กับตลาด ขายผลผลิตขาดทุนย่อมนำไปสู่การเป็นหนี้และเริ่มพอกพูนขึ้น เมื่อการผลิตซ้ำในปีต่อไปเกิดปัญหาขึ้นมาอีก

การเร่งเพิ่มผลผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดและต้องการกำไรในรูปเงินตรา ทำให้ชawan - ชาawan ไม่สามารถพึงพิงแรงงานในครอบครัว แรงงานเพื่อนฝูง ญาติมิตร และทรัพยากรในท้องถิ่นได้ เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่เพียงพอที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ชawan - ชาawan ต้องใช้เงินจ้าง ซื้อหาทรัพยากรภายนอกมาใช้แทน ซึ่งขยายตัวอย่างแพร่หลายในทศวรรษ 2510 ทำให้ความสมัพนธ์ทางการผลิต ความช่วยเหลือกัน อีกอย่างต่อ กัน ความมั่นใจ ค่อยๆ จดจาง โดยมีเงินเข้า

มาแทรก ชาวนา-ชาวสวน เริ่มเปลี่ยนวิธีคิด เริ่มคิดถึง เงิน น้ำถัง ประโยชน์ของวัตถุมากกว่าน้ำเก็บ น้ำใจ ดังเช่นในอดีตมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันวิถีชีวิตของผู้คนเริ่มเปลี่ยนไปจากชีวิตที่เคยอยู่อย่างเรียบง่าย ผ่อนคลาย ไปสู่ชีวิตที่สับสน วุ่นวาย เคร่งเครียด ต้องทำงานหนัก ดื้ินวนตลอดเวลาเพื่อหาเงินมาใช้ในชีวิตประจำวัน

ลักษณะเช่นนี้ทำให้ความสัมพันธ์ภายในชุมชนจัดตั้งลงอย่างรวดเร็ว การเกาะตัวกันแน่นเพื่อป้องกันอันตรายทั้งปวงค่อยผ่อนคลายลง ชุมชนเริ่มนิ่งๆ ไม่มีการลักษณะใดเกิดขึ้นมาก ไม่ว่าจะเกิดจากยาเสพติด หรือมีไม่พอ กิน ระบบความเชื่อร่วมกัน ที่ยึดโยงคนให้เป็นพวกรเดียว กัน เช่น ความเชื่อเรื่องแม่โพสพ จางหายไป ในขณะเดียวกัน วัฒนธรรมการบริโภคที่เคยเรียบง่ายก็แปรเปลี่ยนไปบริโภคแบบสังคมเมือง เน้นการแสดงหาดทุ่น เพื่อบ่งบอกถึงฐานะและความร่ำรวยของตน วัฒนธรรมที่ดีงาม เช่น ความเชื่อ ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ถูกแทนที่ด้วยวัฒนธรรมเมือง ซึ่งเป็นตัวแทนของระบบทุนนิยม ทำให้ผู้คนอยู่อย่างตัวโครงตัวมั่นมากขึ้น เป็นสภាទที่น่า

ห่วงใยและต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน

ข้อเสนอแนะ

1. ต้องลดต้นทุนการผลิต ซึ่งอาจทำได้โดยรัฐต้องเร่งวิจัยพัฒนาข่าวและยางพาราที่ให้ผลผลิตสูงกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อช่วยให้ผลผลิตต่อไร่สูงขึ้นในพื้นที่เท่าเดิม ในขณะเดียวกัน ชาวนาและชาวสวนยางพาราต้องลดการใช้สารเคมี ไม่ว่าจะเป็นปุ๋ยหรือยาฆ่าแมลง โดยหันไปใช้ปุ๋ยอินทรีย์และยากำจัดศัตรูพืชจากธรรมชาติ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยชีวภาพ ซึ่งนอกจากจะลดต้นทุนการผลิตแล้วยังช่วยฟื้นฟูความสมมูรณ์ในดินและระบบนิเวศน์ให้กลับคืนมา

2. ต้องลดการปลูกพืชเชิงเดียว เช่น ปลูกยางพาราเพียงอย่างเดียว โดยหันไปทำไร่นาสวนผสมแทน เพื่อเป็นหลักประกันว่า ชาวนา-ชาวสวน จะมีอาหารบริโภคตลอดปี

3. ต้องรวมกลุ่มกันของผู้คนในชุมชนให้เหนียวแน่นและกว้างขวาง ทั้งด้านปัจจัยการผลิต การผลิต และการจำหน่ายผลผลิต เพื่อให้มีอำนาจต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งช่วยลดทอนการเอาด้วยเบรียบลงได้ ในขณะเดียวกันควรช่วยเหลือกันในเรื่องการเงิน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นของผู้คนในปัจจุบัน เช่น กลุ่momทรัพย์ เพื่อให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อเกิดความจำเป็น ผู้คนในชุมชนจะสามารถอยู่ได้อย่างพอเพียงมีตักดีศรี ไม่ต้องถูบี้มีสิน สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งต่อต้านการคุกคามจากระบบทุนนิยมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. รัฐต้องเร่งส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการบริโภคภายในมากขึ้น เช่นยางพารา ควรสนับสนุนให้มีโรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวนี้อย่างที่เชี่ยวชาญพาราเป็นวัตถุดิบให้มากขึ้น หรือใช้วัตถุดิบจากยางพาราเพื่อทำถนนให้มากยิ่งขึ้น ช่วยให้ลดการพึ่งติดต่อโลกลงได้ ราคายางภายใต้ประเทศจะมีเสถียรภาพมากขึ้น

5. ต้องกระตุ้นให้ผู้คนในชุมชนรับรู้และตระหนักรู้ถึงคุณค่าของความเชื่อและประวัติศาสตร์ที่ดีงามร่วมกัน เพื่อ Yingyid ผู้คนในท้องถิ่นเข้าด้วยกันด้วยสายใยวัฒนธรรม เป็นวัฒนธรรมของการมีน้ำใจ การอยู่ร่วมกันด้วยความรักความเอื้ออาทรต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ร่วมพิทักษ์และปกป้องทรัพย์สินของกันและกัน ซึ่งเคยมีในอดีตให้กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง

บรรณานุกรม

- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. เศรษฐกิจหมู่บ้านไทยในอดีต. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สร้างสรรค์, 2533.
- _____ ชุมชนเป็นรากฐานของชาติ. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- _____ ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และคนอื่นๆ. ทฤษฎีและแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนชาวนา. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พิริเวณดังแอนด์พับลิชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2541.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และสมภพ มาโนะรังสรรค์, บรรณาธิการ. ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย ฉบังที่ ๑ พ.ศ. 2484. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการคำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2527.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และพูนศักดิ์ ชานิกรประดิษฐ์. เศรษฐกิจหมู่บ้านภาคใต้ ผ่านตะวันออกในอดีต. กรุงเทพฯ : สร้างสรรค์, 2540.
- ขาวลิต อังวิทยากร. การแลกเปลี่ยนและการค้าข้าวบริเวณชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2544.
- คงชัย ลาวรรณ. การตลาดสินค้ายางธรรมชาติของประเทศไทย ศึกษาเฉพาะกรณี ในจังหวัดสงขลาและยะลา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- อุดา สาระยา. ประวัติศาสตร์ชุมน้ำสายยา. กรุงเทพฯ : ออมรินทร์พิริเวณดัง, 2544.
- ณรงค์ เยี้ยดเดช. ผลกระทบของนโยบายการคลังต่อประสิทธิภาพในการผลิตยางธรรมชาติของไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- นันดา แก้วสุวรรณ. พัฒนาการผลิตและการค้ายางพาราในภาคใต้ของไทย พ.ศ. 2488 – 2516. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ เอกซีเรียดตะวันออกเฉียงใต้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2537.
- นิติ กสินิกุล. การเก็บค่าน้ำในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325–2482. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์เอกซีเรียดตะวันออกเฉียงใต้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2525.
- เบญจวรรณ บัววัญ. การเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินในเขตตำบลบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ 2543.
- ปก แก้วกาญจน์. การค้าทางเรือลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. สงขลา : สถาบันทักษิณ คดีศึกษา, มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2540.
- _____ การเคลื่อนเปลี่ยนเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชุมชนชาวนาจากผลกระทบ ของระบบการผลิตเพื่อขายในช่วง 2 ทศวรรษ ศึกษาเฉพาะกรณีบ้าน เช้าเจียก อ.เมือง จ.พัทลุง. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ สงขลา, 2530. (อัดสำเนา).

ปัญจพล บุญชู และนล่อง มนีกุล. การใช้วิทยาการแผนใหม่ในระบบนาปี : กรณี
ข้าราชการคอมมิชชัน 105. รายงานการสัมมนาระบบการทำฟาร์มครั้งที่ 7.

ม.ปท : 2533.

ภาวดล ทรงประเสริฐ. “ทุนจีนในภาคใต้ : บทวิเคราะห์เฉพาะยุคสมบูรณ์ภูมิภาค ราชบูรี”
เศรษฐศาสตร์การเมือง 6,1 – 2 (29 มีนาคม 2530) : 94.

_____ ทุนสิงคโปร์ : การผูกขาดตลาดยางพาราและดินแดนไทย. กรุงเทพฯ :
สถาบันเอเชียศึกษา , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2535.

ยงยุทธ ชูแวน. “ลักษณะทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนชาวนารอบทะเลสาบ
สมัยอยุธยาถึงรัตนโกสินทร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นบริเวณลุ่มทะเลสาบ
สงขลา”, โลกของลุ่มน้ำทะเลสาบ : รวมบทความว่าด้วย
ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา.
ปทุมธานี : นาครา , 2514.

_____ “อ่านจากภาระเมืองในความลึบเนื้องบทบาทการค้าข้าวเมืองสงขลาตั้งแต่
พุทธศตวรรษที่ 22 ถึงปลายพุทธศตวรรษที่ 23”, ในการสัมมนาทางวิชาการ
สงขลาศึกษา : ประวัติศาสตร์ และโบราณคดีเมืองสงขลา. สงขลา :
สถาบันทักษิณศึกษา , มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา , 2535.

รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์. ภาระอากรในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2528.

เริงชัย ตันสกุล.“ข้อจำกัดและปัจจัยทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาชุมชนรอบลุ่มทะเลสาบ
สงขลา”, วารสารทักษิณคดี 3 ,1 (ตุลาคม – มีนาคม 2535 – 2536) :
39 – 54.

วิชิต ก้าพกานุจน์. นโยบายการผลิตและการค้ายางพาราในภาคใต้ของไทย
พ.ศ. 2444 – 2503. วิทยานิพนธ์ ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชา¹
ประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2528.

สมบ ส่งเมือง. รายงานวิจัย การพัฒนาหัวเมืองสงขลา ในสมัยกรุงธนบุรีและ
รัตนโกสินทร์ตอนต้น พ.ศ. 2310–2444. สงขลา : โครงการบริการ
วิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา , 2522.

_____ “ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจพัทลุง”. รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์และ
โบราณคดีพัทลุง. พัทลุง : ศูนย์วัฒนธรรม จังหวัดพัทลุง. โรงเรียนสตรีพัทลุง , 2531.

_____ “วิถีวัฒนาการเศรษฐกิจภาคใต้”. เศรษฐศาสตร์การเมือง 6 ,1 – 2
(ตุลาคม 2529 – มีนาคม 2530) : 60 – 83.

สมยศ ทุ่งหว้า และศิริจิต ทุ่งหว้า. “วิถีวัฒนาการและการปรับเปลี่ยนของระบบสังคม
เกษตรกรรมผลิตยางพารา บริเวณผู้คนตากของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา”.
วารสารสังคมคนคริท 1 ,1 (ก.ย. – ธ.ค. 2537) : 77 – 106.

สมยศ ทุ่งหว้า. รายงานผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับในนวัตกรรม
การทำนาในระบบสังคมเกษตรกรรมในและนอกเขตชลประทาน
อำเภอควบขอน จังหวัดพัทลุง. สงขลา : ภาควิชาพัฒนาการเกษตร
คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2535.

- รายงานผลการวิจัย การวินิจฉัยระบบสังคมการเกษตรกรรมกึ่งอาเภอกรະแสสินธ์ จังหวัดสงขลา. สงขลา : ภาควิชาพัฒนาการเกษตรและทักษะการค้าต่างประเทศ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ม.ป.บ.
- สาเร็จ ฤทธิ์ชู. “พัฒนาการทางเศรษฐกิจ : สังคมและการค้าของเมืองสงขลาในช่วงพุทธศตวรรษที่ 22-24”, ในการสัมมนาทางวิชาการ สงขลาศึกษา : ประวัติศาสตร์และโบราณคดีเมืองสงขลา. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2535.
- สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. “ภูมิปัญญาชาวบ้านภาคใต้”, ใน สุธิวงศ์ : ที่ระลึกเกียรติย楠อายุราชการ 2539. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา, 2539.
- สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ และคนอื่นๆ. จันทักษิณ วิถีและพลัง. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกอ.), 2544.
- สุวรรณ ทิพย์กุล และสุภาพร เหลืองชุมพร. ประวัติการผลิตและการใช้ยาง. สงขลา : ศูนย์วิจัยการยางหาดใหญ่ กองการยาง, 2518.
- โสภิณ ทองปาน. นโยบายส่งออกสินค้าเกษตรกรรมของไทย. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2528.
- อมรา ศรีสุชาติ และ ธรรมรงค์ ศรีสุชาติ. “ชุมชนสมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์รัฐบาลโบราณในภาคใต้”. สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ 5 (2542) : 2095 – 2131.
- อาณันท์ กาญจนพันธุ์. สิทธิในการเข้าถึงทรัพยากร : สถานภาพการศึกษาเกี่ยวกับวิธีคิด. ม.ป.บ. (อัดสำเนา).
- Feeny, David. *The Political Economy of Productivity : Thai Agricultural Development, 1880 – 1975*. Vancouver : University of British Columbia Press, 1982.
- Ingram, James C. *Economic Change in Thailand 1850 – 1970*. California : Stanford University Press, 1971.
- Johnston, David Bruce. *The Rural Society and Rice Economy in Thailand since 1800 – 1900*. Michigan : Xerox University Microfilms, 1976.
- Sompop Manarungsan. *Economics Development of Thailand 1850 – 1950 : Response to the Challenge of the World Economy*. Bangkok : Institute of Asian Studies : Chulalongkorn University, 1989.
- Stifel, Laurence D. “Case Studies of Rubber Production : A Village and An Estate”. Songkhla : Rubber Research Center, 1974.